

Opinnäytetyö (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosiaalipalvelutyö

2013

Jennika Aaltonen

ULKOMAALAISTEN OPISKELIJOIDEN MATKA SUOMALASEEN YHTEISKUNTAAN

– Turun ammattikorkeakoulun kansainvälisen
liiketalouden ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden
kokemuksia integroitumisesta

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Jennika Aaltonen

ULKOMAALAISTEN OPISELIJOIDEN MATKA SUOMALASEEN YHTEISKUNTAAN - Turun ammattikorkeakoulun kansainvälisen liiketalouden ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kokemuksia integroitumisesta

Toteutan opinnäytetyöni Turun ammattikorkeakoulun vieraskieliseen kansainvälisen liiketalouden koulutusohjelmaan. Tutkin ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden integroitumista korkeakouluun ja Suomen yhteiskuntaan. Tutkimuksen tarkoituksena on saada lisätietoa ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden integroitumisen kokemuksista. Tavoitteena on, että Turun ammattikorkeakoulun kansainvälisen liiketalouden koulutusohjelma voi käyttää tutkimuksen avulla kartoitettua tietoa Turun ammattikorkeakoulun kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden integroitumista edistävien toimintojen edistämiseksi.

Tutkimuksessa kartoitetaan ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kohtaamia haasteita korkeakouluun ja Suomen yhteiskuntaan integroitumisessa, vastaanotettua tukea korkeakoululta ja muilta tahoilta sekä lisätuen tarvetta haasteellisiksi koettuihin asioihin. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kehittämisohdotuksia integroitumisessa kohdattujen haasteiden lievittämiseksi.

Opinnäytetyö koostuu teoreettisesta viitekehuksesta, tutkimuksen toteutuksen kuvauksesta, tutkimusmenetelmien ja tutkimuksessa käytetyn analysointitavan kuvauksesta, tutkimuksen tuloksista sekä yhteenvedosta ja arvioinnista.

Tutkimus osoitti, että ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat kohtaavat haasteellisia asioita korkeakouluun ja Suomeen integroituuksaan. Erityisesti työn saamisen vaikeus, suomen kielen taidon puutteet ja sosiaalisten suhteiden solmiminen suomalaisten kanssa koettiin haasteellisiksi. Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat ovat saaneet tukea kohtaamiinsa haasteisiin lähinnä korkeakoululta sekä ystäviltään. Tutkimukseen osallistuneet kokivat tarvitsevansa lisätukea kohtaamiinsa haasteisiin. Lisäksi tutkimukseen osallistuneet kertoivat integroitumisen haasteisiin kehittämisohdotuksia, mitkä koskivat muun muassa työ- ja harjoittelupaikkojen etsinnän helpottamista, suomen kielen opiskelun edistämistä, huomion kiinnittämistä henkilöstön englanninkielen taitoihin sekä vapaa-ajan järjestämistä ja käytännönasioihin perehdyttämistä.

ASIASANAT:

ulkomaalaiset opiskelijat, integraatio, ammattikorkeakoulututkinnot, Suomi, yhteiskunta, monikulttuurisuus, ohjaus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Social Services| Social Service Work

2013 | 48+2

Outi Kivinen

Jennika Aaltonen

FOREIGN DEGREE STUDENT'S JOURNEY TO FINLAND - Foreign student's experiences from Turku University of Applied Sciences International Business-degree about integration process

Research is realized in Turku University of Applied Sciences International Business degree. The research concerns about foreign degree student's integration to University and Finnish society. The aim is to have more information and suggestions from foreign degree students to make integration process easier.

Research examines challenging situations in integration to University and Finnish society, received support from University and from other sources. Research also examines foreign degree student's experience of needed extra support in the situations they are facing during studying and staying in Finland. In addition research examines their suggestions for the University to prevent challenging situations in integration process.

The report consists of theoretical frame, the description of research and analyzing methods, research results and deliberation part.

Research found out that foreign degree student faces challenging situations in integration process. Difficulty to get a job, lack of Finnish language skills and difficulty to make friends with native people are mentioned to be the most challenging things. Foreign degree students have mainly got support from University and their friends. They have hoped to get more support in some challenging situations. In addition research found out foreign degree students improvement ideas to make integration process easier. Those concerns about finding a job and practical training places, learning a Finnish language, staffs language skills, free time activities and introduction to practical issues.

KEYWORDS:

foreign degree student, integration, University degree, Finland, society, multiculturalism, counseling

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET	6
1 JOHDANTO	7
2 TURUN AMMATTIKORKEAKOULU JA KANSAINVÄLISYYS	9
2.1 Vieraskielisten koulutusohjelmien haasteet	9
2.2 Turun ammattikorkeakoulun vieraskielinen kansainvälisen liiketalouden koulutusohjelma	10
2.3 Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija	11
2.4 Aikaisemmat tutkimukset ja kehittämistyöt	12
3 MAAHANMUUTTAJIEN INTEGROITUMINEN	13
3.1 Integraatio	13
3.2 Integroitumisprosessi	14
3.3 Ulkomaalaisen tutkinto-opiskelijan integroitumisen osa-alueet	15
4 MAAHANMUUTTAJIEN INTEGROITUMISEN EDISTÄMINEN	17
4.1 Integroitumisen keinot Turun ammattikorkeakoulun IB- koulutusohjelmassa	17
4.2 Monikulttuurinen ohjaus korkeakoulussa	19
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	22
5.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät	22
5.2 Aineistonhankintamenetelmät	23
5.3 Tutkimuksen kulku	25
5.4 Aineistoanalyysi	27
6 TULOKSET	30
6.1 Integroitumisen haasteet korkeakoulun ympäristössä	30
6.2 Integroitumisen haasteet korkeakoulun ulkopuolisessa ympäristössä	33
6.3 Tuen saaminen ja tarve korkeakouluun sekä Suomen yhteiskuntaan integroiduttaessa	35
6.4 Pienryhmätyöskentelyn kehittämis ehdotukset	37
7 YHTEENVETO JA ARVIOINTI	41
7.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	41

7.2 Tutkimuksen keskeiset tulokset	43
7.3 Tutkimuksen hyöty ja jatkotutkimuksen aiheet	44
LÄHTEET	46

LIITTEET

Liite 1. Kirjoitelmien kysymykset

KUVAT

Kuva 1. Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku.	23
--	----

KÄYTETYT LYHENTEET

IB-koulutusohjelma	Kansainvälisen liiketalouden koulutusohjelma (Turun ammattikorkeakoulu 2013a)
Turun AMK	Turun ammattikorkeakoulu (Turun ammattikorkeakoulu 2013b)

1 JOHDANTO

Toteutan opinnäytetyöni Turun ammattikorkeakoulun vieraskieliseen kansainvälisen liiketalouden koulutusohjelmaan. Tutkimuksen tavoitteena on, että kansainvälisen liiketalouden koulutusohjelma saa lisätietoa ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden integroitumisesta, jotta koulutusohjelma voi edistää integroitumista tukevia toimintoja ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden tarpeiden mukaisiksi.

Kyseessä on laadullinen tutkimus, mihin osallistui kahdeksan kansainvälisen liiketalouden ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. He ovat kotoisin eri maista ja he ovat iältään 20–25-vuotiaita miehiä ja naisia. Tutkimuksen tehtävänä on tutkia ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kohtaamia haasteita korkeakouluun ja Suomen yhteiskuntaan integroiduttaessa, vastaanotettua tukea sekä lisätuen tarvetta. Lisäksi tutkimuksen tehtävänä on kartoittaa tutkimukseen osallistuvien kehittämis ehdotuksia ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden integroitumisen edistämiseksi.

Opinnäytetyön toteuttaminen kansainvälisessä liiketalouden koulutusohjelmassa kiinnosti itseäni oman harjoitteluvaihdon ja kansainvälisten opiskelijoiden tutorointi kokemuksen myötä. Koin tutkimuksen ammatillisuutta kehittävänä, sillä sosionomin rooli maahanmuuttajien kotouttamisessa on merkittävä. Sosiaalialan ammattilainen tukee maahanmuuttajan kotoutumisprosessin eri vaiheita ohjauksen avulla.

Tutkimuksen raportti alkaa teoriaosuudella, jossa painottuu maahanmuuttajan integroitumisprosessi ja sen edistäminen sekä monikulttuurisen ohjauksen näkökulma. Raportti etenee tutkimuksen toteutuksen kuvaamiseen, missä esittelen tutkimuskysymykset, aineistonhankinta- ja analysointitavan. Tutkimuksen aineistonhankintatapoina on hyödynnetty kirjoitelmia ja pienryhmätyöskentelyä. Tutkimusraportin lopussa esittelen tutkimuksen tulokset. Raportin viimeisessä luvussa palaan tuloksiin yhteenvedossa, pohdin tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä, tutkimuksen hyötyä sekä jatkotutkimusaiheita.

Tutkimustuloksista kävi ilmi monia ulkomaalaisen integroitumisprosessia hidastavia haasteita, kuten esimerkiksi suomenkielentaitojen puutteet, työn saamisen ja sosiaalisten suhteiden solmimisen vaikeus. Tuloksista kävi myös ilmi, että integroitumisessa kohdattuihin haasteisiin on saatu tukea lähinnä korkeakoululta sekä ystäviltä. Lisäksi ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat kertoivat, mihin korkeakoulun tulisi kiinnittää huomiota edistääkseen heidän integroitumisenprosessia. Tutkimuksen tulosten avulla Turun ammattikorkeakoulun kansainvälisen liiketalouden koulutusohjelma voi kehittää ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden parissa toteutettavaa työtä.

2 TURUN AMMATTIKORKEAKOULU JA KANSAINVÄLISYYS

2.1 Vieraskielisten koulutusohjelmien haasteet

Ulkomaalaisten opiskelijoiden viihtyvyyden ja kotoutumisen edistämiseksi vieraskielisten tutkinto-ohjelmien tulisi edistää ulkomaalaisten integroitumista korkeakoulussa vallitsevaan kulttuuriin. Erityisesti vieraskielisten koulutusohjelmien haasteet liittyvätkin juuri integroitumiseen, missä yleisimmät haasteet ovat kulttuurien välinen vuorovaikutus, ulkomaalaisille suunnattujen tukipalveluiden järjestäminen ja opettamisen sekä ulkomaalaisten opiskelijoiden työllistymisen haasteet. Vieraskielisissä tutkinto-ohjelmissa olisi hyvä kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden rekrytointivaiheeseen, monikulttuuriseen toimintatapaan, henkilökunnan osaamiseen ja opintojen ohjaukseen. (Garam 2009, 18–19.)

Integroitumisen edistämisen lisäksi vieraskielisillä tutkinto-ohjelmilla on tärkeä rooli myös kansainvälisyyden kehittämisessä. Edistääkseen kansainvälistymistä opetusministeriö on julkaissut strategian korkeakoulujen eli ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kansainvälistymisen edistämiseksi. Strategiassa esitetään kansainvälisyyden tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet Suomen korkeakouluille. Strategia on nimeltään korkeakoulujen kansainvälisyysstrategia 2009–2015. (Korkeakoulujen kansainvälisyysstrategia 2009–2015, 6.) Korkeakoulujen tuleekin suunnitella korkeakoulukohtainen kansainvälisyysstrategia, missä on otettava huomioon kansallisen tason kansainvälisyyden lisäämiseksi laadittu kansainvälisyysstrategia (Korkeakoulujen kansainvälisyysstrategia 2009–2015, 52).

Kansainvälistymisen edistäminen on tärkeää, sillä kansainvälinen liikkuvuus korkeakouluissa eli opiskelija- ja opettajavaihdot eri maiden välillä ovat lisääntyneet. Lisäksi useimmilla työmarkkinoilla tarvitaan nykyään kansainvälistä osaamista, joten korkeakoulun tutkintojen tulee vastata työelämän tarpeisiin. Kansainvälisyyden lisääminen tukee ulkomaalaisen työvoiman saamista, sillä Suo-

nessa tarvitaan ulkomailta tuotua osaamista ja lisätyövoimaa. (korkeakoulujen kansainvälisyysstrategia 2009–2015, 16–17.) Korkeakoulut edistävät osaltaan Suomen globalisoitumista eli maailmanlaajuista verkottumista eri maiden kanssa (Forsander 2001, 47–49). Ulkomaalaiset opiskelijat voivat myös tarjota suomalaisille opiskelijoille koti kansainvälistymistä, joka on myös yksi kansainvälisyysstrategian tavoitteista (Garam 2009, 4).

2.2 Turun ammattikorkeakoulun vieraskielinen kansainvälisen liiketalouden koulutusohjelma

Turun ammattikorkeakoulu on Varsinais-Suomen ammatillispainotteinen korkeakoulu, jossa voi opiskella seitsemää eri alaa. Niitä ovat kulttuuriala, luonnontieteiden ala, luonnonvara- ja ympäristöala, matkailu-, ravitsemus- ja talousala, sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, tekniikan ja liikenteen ala sekä yhteiskuntatieteiden- ja hallinnon ala. Koulutusta järjestetään nuorten tutkintoina, aikuiskoulutuksena, vieraskielisenä ja ylemmän ammattikorkeakoulun koulutuksena. (Turun ammattikorkeakoulu 2013c.)

Turun ammattikorkeakoulussa on tarjolla myös englanninkielistä opetusta kolmessa eri koulutusohjelmassa: IB eli International Business, IT eli Information Technology ja Nursing koulutusohjelmissa. Toteutan opinnäytetyön Turun Ammattikorkeakoulun kansainvälisen liiketalouden eli International Business-koulutusohjelmaan, jossa opiskelee suomalaisia, ulkomaalaisia tutkinto- ja vaihto-opiskelijoita. IB- tutkinnon suorittaminen kestää 3,5 vuotta ja opiskelijat valmistuvat koulutusohjelmasta ammattinimikkeellä Bachelor of International Business. Heidän opintoihinsa sisältyy muun muassa markkinoinnin, liiketalouden ja kansainvälisen kaupan opintoja sekä harjoittelun suorittaminen Suomessa tai ulkomailla. (Turun ammattikorkeakoulu 2013a.)

2.3 Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija

Opinnäytetyön kohderyhmänä ovat International Business-koulutusohjelman ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat. Tutkimukseen osallistujia on yhteensä kahdeksan. He ovat International Business-koulutusohjelman 1-3. vuoden nais- ja miespuolisia ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita. Suurin osa tutkimukseen osallistuvista on kotoisin Itä- ja Etelä- Aasiasta seuraavista maista Nepal, Kiina, Vietnam ja Bangladesh. Yksi osallistujista on Euroopasta. He ovat iältään 21–25-vuotiaita.

Suomen maahanmuuttovirasto määrittelee ulkomaalaisen olevan henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen. Tutkimukseen osallistujat ovat korkeakoululaitoksen kirjoilla olevia ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita, joiden kansalaisuus ei ole Suomen. He ovat siis ulkomailta opiskelutarkoituksessa Suomeen muuttaneita ulkomaalaisia. Tutkinto- ja vaihto-opiskelu poikkeavat toisistaan opintojen kestolta. Tutkinto-opiskelussa on tavoitteena suorittaa koko tutkinto kun taas vaihto-opiskelussa suoritetaan vain osa opinnoista. (Aalto 2003, 13.)

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO on julkaissut Tilastokeskuksen taulukon, jonka mukaan vuonna 2011 Suomen korkeakoulussa opiskeli 8874 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. Kansainvälinen liikkuvuus on selvästi kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana, sillä vuonna 2001 Suomen korkeakouluissa opiskeli vain 2814 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa (CIMO 2013.) Kansainvälistymiseen onkin alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota korkeakouluissa ulkomaalaisten opiskelijoiden määrän lisääntyessä (Korkeakoulujen kansainvälisyysstrategia 2009–2015, 26).

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa 2009–2015 (28) ulkomaalainen yliopistotutkija mainitsee tärkeäksi ulkomaalaisten mukaan ottamisen korkeakoulujen kehittämistyöhön. Yhteistyö monikulttuuristen opiskelijoiden kanssa on tärkeää, jotta heidän tarpeensa saadaan esille, sillä toiminnan kehittämisen perustana käytetäänkin useasti kohdejoukon antamia subjektiivisia merkityksiä. Todellisiin kokemuksiin perustuvaa toimivaa ohjausjärjestelmää pidetään myös

tärkeänä, sillä hyvin toteutettu ohjaus- ja neuvonta tukee opiskelua sekä sopeutumista uuteen ympäristöön. (Lairio ym. 2013, 261–263.)

2.4 Aikaisemmat tutkimukset ja kehittämistyöt

Vuonna 2012 Turun ammattikorkeakoulun opiskelijat toteuttivat Monkey-projektin Turun ammattikorkeakoulun kansainvälisten opiskelijoiden parissa. Kansainvälisen liiketalouden koulutusohjelmassa heräsi ajatus opinnäytetyöpaikan tarjoamisesta Monkey-projektin myötä. Se on moniammatillinen opiskelijoiden muodostama projekti, jossa Turun ammattikorkeakoulun toimeksiannon puolesta oli tehtävänä toteuttaa toimintaa kansainvälisille Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille. (Turun Ammattikorkeakoulu 2013d.)

Tällä hetkellä Turun ammattikorkeakoululla on käynnissä kehittämistöitä, joissa pyritään edistämään ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden integroitumista. Tällä hetkellä käynnissä on kaksi Turun ammattikorkeakoulun sisäistä hanketta, joista molemmat kuuluvat AGRICOLA-ohjelmaan. Sen tarkoituksena on koulutuksen kehittäminen ja kansainvälistäminen. Ohjelma on pilkottu eri osa-alueisiin ja muutama AGRICOLA-ohjelmassa toteutettava työpaketti on lähellä toteuttamaani opinnäytetyön aihetta, kuten vieraskielisten tutkinto-opiskelijoiden ohjauksen ja kansainvälisen tutoroinnin kehittäminen. Käynnissä on parhaillaan myös projekti, jossa selvitetään ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden harjoittelumahdollisuuksia Turun seudulla. Lisäksi Turun ammattikorkeakoulussa on valmistunut muutama opinnäytetyö vuonna 2013 koskien kansainvälisten opiskelijoiden liikunta- ja asumispalveluita. (KV-päällikkö Härkönen A., henkilökohmainen tiedonanto 10.6.2013.)

Kansainvälisten opiskelijoiden sopeutumiseen korkeakoulun ympäristöön sekä Suomeen on kiinnitetty huomiota myös kansallisella tasolla. Muun muassa lähiaikoina toteutunut Suomen eri kaupunkien korkeakoulujen koordinoima VALOA-hanke on pyrkinyt edistämään ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden työllistymistä Suomessa. (VALOA-hanke 2013.)

3 MAAHANMUUTTAJIEN INTEGROITUMINEN

3.1 Integraatio

Ulkomaalaisten sopeutumisesta vieraaseen maahan käytetään monia nimityksiä, kuten kotoutuminen, integraatio, akkulturaatio ja assimilaatio. Käsitteitä yhdistävä tekijä on ulkomaalaisen tuleminen osaksi yhteiskuntaa, jossa korostuu osallisuuden tunne. Käytän tutkimuksessani sopeutumista kuvaavaa termiä integraatio, joka on kotoutumisen synonyymi ja tarkoittaa maahan sopeutumisen prosessia. Integraatiossa ulkomaalainen tulee pikku hiljaa osaksi ympärillä vallitsevaan yhteiskuntaa ja kulttuuria, säilyttäen samalla oman etnisen kulttuurinsa alkuperäiset perinteet. (Forsander 2001, 38–39; Korhonen 2013, 36–37.)

Integroitumiseen vaikuttavat tekijät ovat alkuperäinen ja uusi yhteiskunta. Tämän yhteydessä puhutaankin usein kulttuurien välisestä etäisyydestä eli siitä, kuinka lähellä alkuperäisen maan kulttuuri on uuden maan kulttuurista. Huomioiden ihmisen alkuperäinen tausta, voidaan luoda ymmärrystä integroitumisen prosessiin. Yksilön taustaan vaikuttavat alkuperäisen yhteiskuntaan liittyvien tekijöiden lisäksi yksilön ikä, sukupuoli, motivaatio, luonteenpiirteet ja sosioekonominen asema omassa maassa. Integroitumiseen vaikuttaa myös yhteiskunnan kotouttamispolitiikka eli se, miten yhteiskunta pyrkii integroimaan maahanmuuttajia. (Berry 2008, 15–19).

Integroitumisen yhteydessä puhutaan myös syrjäytymisestä, jolla tarkoitetaan kotoutumisen viitekehyksessä kulttuuriin sopeutumattomuutta. Tällöin puhutaan henkilöistä, jotka eivät ole jostakin syystä sopeutuneet kulttuuriin. Heillä on vaarana syrjäytyä eli marginalisoitua yhteiskunnassamme. Integroituminen yhteiskuntaan on kiinni jokaisesta itsestään sekä yhteiskunnan kotouttamispolitiikasta. Integroitumisen edistävien resurssien puute on usein syrjäytymiseen johtava. Mikäli kotoutumiseen on resursseja, niin integroituminen on mahdollista ja vapaaehtoista. (Berry 2008, 8-9.)

Suomen laissa kotouttamisella tarkoitetaan kotoutumisen eli yhteiskuntaan sopeutumisen edistämistä mahdollisimman monitahoisesti viranomaistyön ja palveluiden keinoin (Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386). Yhteiskuntaan sopeutumisella tarkoitetaan niitä asioita, joita pidetään yleisesti tärkeänä tyydyttävän elämän kokemiseksi. Esimerkiksi maahanmuuttajien kotouttamiskoulutuksessa on määritelty kotoutumisessa tarvittavia taitoja, jotka muodostuvat kielipinnoista, arjen taidon opettelusta, yhteiskuntatietoudesta ja työelämätaidoista (Kivisik & Nissilä 2011, 7). Ulkomaalaisella opiskelijalla ei kuitenkaan ole oikeutta kuntien järjestämään kotouttamista edistäviin palveluihin, sillä niihin on oikeus vain ulkomaalaisella, jolle on myönnetty oleskelulupa tai vastaava lupa muun muassa kansainvälistä suojelua varten. (Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386.)

3.2 Integroitumisprosessi

Kun ihminen kohtaa uuden kulttuurin, hän joutuu opettelemaan uudenlaisia selviytymistaitoja ja käyttäytymistapoja. Maahanmuuttaja joutuu kohtaamaan normaalista poikkeavia käsityksiä ja tapoja, jotka voivat tuntua turhauttavilta ja turvattomilta. Uusien asioiden kohtaamista, jossa totutut tavat ovat muutoksessa ja aiheuttavat turhautuneisuuden tunteita, kutsutaan kulttuurishokiksi. Silloin arkielämän rutiinien toteuttamisesta voi tulla haasteellista. Tie haasteiden ylittämiseksi käy uuden maan kulttuurin ymmärtämisen kautta. (Forsander ym.1994, 27–29; Rätty 2002, 122.)

Usein kulttuurishokissa kuvataan olevan erilaisia vaiheita. Vaikka kaikki eivät reagoi kulttuurishokin aikana samalla tavalla, sen sanotaan kuitenkin olevan yleisin kulttuuriin sopeutumisen malli. (Pietilä 2013, Oberg 1960, 46–47 mukaan.) Kulttuurishokki on jatkuva prosessi, jossa on erotettavissa kuherruskuukausi-, torjunta-, tasapainon haku- ja useamman kulttuurin hallinnan vaihe. Kuherruskuukausivaiheessa ihminen tuntee innostusta kohdatessaan uusia asioita. Torjuntavaiheessa ihminen tuntee ärsyntyvänsä uudesta kulttuurista. Tasapainon haun vaiheessa ihminen hakee tasapainoa oman etnisen kulttuurin ja

uuden maan kulttuurin välillä. Useamman kulttuurin vaiheessa ihminen osaa hallita oman alkuperäisen kulttuurinsa ja uuden maan kulttuurin. Hän osaa toimia molempien kulttuurien välillä. (Forsander ym. 1994, 34–36; Rätty 2002, 121.)

Kulttuuriin integroituminen voi aiheuttaa erilaisia psykologisia reaktioita kulttuurishokin eri vaiheissa. Psykologisilla reaktioilla tarkoitetaan muun muassa mielenterveyden horjahtelua, joka voi johtaa muun muassa alakuloisuuteen, stressin kokemiseen ja masennukseen. Se miten kukin reagoi integroitumisessa kohtaamiinsa haasteisiin, riippuvat yksilön kulttuuritaustasta ja selviytymisstrategioista. Ne ovat siis aina yksilökohtaisia. (Berry 2008, 12–13; Rätty 2002, 120.)

3.3 Ulkomaalaisen tutkinto-opiskelijan integroitumisen osa-alueet

Integroituminen tapahtuu erilaisissa ympäristöissä, mitkä ovat jaettu toiminnalliseen, fyysiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen ympäristöön. Näitä ympäristöjä on syytä tarkastella integroitumisesta puhuttaessa, sillä integroituminen voi olla eri vaiheissa erilaisissa toimintaympäristöissä. Toiminnallisella ympäristöllä viitataan yhteiskunnan eri palveluiden toimivuuteen ulkomaalaisten keskuudessa. Fyysisellä ympäristöllä tarkoitetaan ihmisten ympärillä olevia erilaisia asuinympäristöjä. Taloudellinen ympäristö tarkoittaa elintason ylläpitämistä ja toimeentulon eri vaihtoehtoja. Sosiaalinen ympäristö muodostuu vuorovaikutussuhteista. (Forsander 2004, 206–209.)

Ulkomaalaiselta opiskelijalta edellytetään tiettyjen tapojen ja käsitysten omaksumista opiskeluympäristössä. Niitä ovat muun muassa uuden opiskelukulttuurin, oppijaroolin ja instituution systeemiin sopeutuminen. (Lätti ym. 2012, Kokkosen 2010, 109 mukaan.) Kutsun tutkimuksessani opiskeluympäristön kulttuuria akateemiseksi kulttuuriksi (Taajamo 2005, 14). Lisäksi opiskelijoita kohtaa akateemisen kulttuurin ulkopuolella olevat arkielämän muut perusasiat, kuten ympärillä olevan maan kulttuurin tapoihin ja käytäntöihin sopeutuminen, elämän perusasioiden toteuttaminen sekä sosiaalisten suhteiden luominen (Lätti ym. 2012, Kokkosen 2010, 109 mukaan.)

Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat kohtaavat akateemisessa kulttuurissa erilaisia toimintaympäristöjä, joihin tulisi sopeutua. Niitä ovat toiminnallinen, sosiaalinen, taloudellinen ja fyysinen ympäristö. Toiminnallisella ympäristöllä akateemisessa maailmassa tarkoitetaan kaikkia koulun toimintoja, kuten opetusta, ohjausta ja opiskelijalle tarjottavia palveluita. Sosiaalisella ympäristöllä taas tarkoitetaan vuorovaikutukseen liitettäviä asioita, kuten kieltä ja kulttuuria. Taloudellisella ympäristöllä tarkoitetaan elintasoon liittyviä asioita, kuten opiskelijoiden toimeentuloa. Fyysisessä ympäristössä tarkastelun kohteena ovat korkeakoulun fyysinen ympäristö. (Forsander ym. 2004, 205–209.)

Opiskelijaa koskevat myös korkeakoulun ulkopuolisessa elämässä kohtaamat erilaiset toimintaympäristöt, jolloin tarkastelun kohteeksi tulevat erityisesti muut yhteiskunnan toimintaympäristöt. Näitä ympäristöjä ovat yhteiskunnan erilaiset palvelut, joita he tulevat käyttämään sekä mahdollinen työympäristö, jossa he ansaitsevat toimeentuloa. Mainitsisin vielä asuinympäristön puitteet sekä vapaa-ajan sosiaalisten suhteiden ympäristön. (Forsander ym. 2004, 205–209.)

Kulttuuriin sopeutuminen muokkaa ihmisen identiteettiä uudelleen. Identiteetin rakentaminen on jatkuva prosessi ja se muokkautuu sosiaalisten suhteiden sekä ympäristöstä tulevien vaikutteiden myötä. (Lätti ym. 2012, Kokkosen 2010, 109 mukaan.) Ulkomailla suoritettava tutkinto-opiskelu on siis myös henkisen kasvamisen paikka. Siitä käytetäänkin nimitystä kulttuurinen kehitystehtävä. Identiteettityön lisäksi siihen kuuluvat muun muassa itsenäistyminen ja voimavarojen kasvattaminen. Jatkuva uuden oppiminen sekä henkinen kasvu ovat voimavaroja kuluttavia tekijöitä, mitkä voivat tehdä prosessista psyykkisesti raskasta. (Taajamo 2005, 86–87.)

4 MAAHANMUUTTAJIEN INTEGROITUMISEN EDISTÄMINEN

4.1 Integroitumisen keinot Turun ammattikorkeakoulun IB- koulutusohjelmassa

Korkeakoulun näkökulmasta tärkein kotoutumisen edistäjä on koulutuksen tarjoaminen ulkomaalaiselle opiskelijalle, sillä koulutuksen yhteydessä maahanmuuttaja tulee osalliseksi yhteiskunnan toimintoja, kuten koulutukseen ja työelämään. Lisäksi maahanmuuttaja tulee osaksi korkeakoulun muodostamaa sosiaalista verkostoa. Integroituminen lähemmäs muita yhteiskunnan toimijoita käy siis muun muassa koulutuksen kautta. (Suokonautio 2008, 22–24.)

Työ on myös väylä Suomeen kotoutumisessa, sillä työntekoa arvostetaan suomalaisessa yhteiskunnassa. Työn kautta maahanmuuttaja pääsee osaksi yhteiskuntaa ja sosiaalisia suhteita. (Räty 2002, 179.) Työn saamisen tärkeys käy ilmi muun muassa opiskelijoiden vastaamassa International Student Barometer (ISB) -kyselyssä. Siinä opiskelijat ovat esittäneet, että opiskelupaikan valintaan vaikuttaa koulutuksen laatu, sillä heillä on toiveena saada työmahdollisuuksia laadukkaan opetuksen avulla. (Faktaa Express 2012, 2-6.)

Turun ammattikorkeakoulu pyrkii järjestämään opiskelijoilleen työelämään tähtäävää opiskelua, mitä tukevat Turun ammattikorkeakoulun ura- ja rekrytointi sekä yrittäjyyspalvelut. Ura- ja rekrytointipalveluiden toiminnan tavoitteena on toteuttaa työelämälähtöistä koulutusta ja edistää opiskelijoiden sijoittumista työelämään järjestäen muun muassa työelämäprojekteja ja rekrytointitapahtumia. Yrittäjyyspalveluiden tavoitteena on tuoda yrittäjyyttä tutuksi opiskelijoille muun muassa Tutkimus- ja kehittämistoiminnan työelämäprojektien ja yrittäjyyskurssien kautta. (Turun ammattikorkeakoulu 2013e.)

Uuden maan kielen oppiminen on myös tärkeä integroitumisen edistäjä monesakin suhteessa, sillä sen avulla ihminen pystyy kommunikoimaan ja lisäämään ymmärrystä (Räty 2002, 158–159). Sitä tarvitaan arkipäivän sosiaalisissa tilanteissa, kuten asioiden hoitamisessa, työelämässä ja sosiaalisten suhteiden

solmimisessa (Alitolppa-Niittamo 1993, 142–144). Turun ammattikorkeakoulu tarjoaakin opiskelijoilleen suomen kielen kursseja kielitaidon edistämiseksi. Kansainvälisen liiketalouden koulutusohjelmassa ulkomaalaisille tutkinto-opiskelijoiden opintosuunnitelmaan sisältyy kaksi suomen kielen kurssia (Turun ammattikorkeakoulu 2013e).

Turun ammattikorkeakoulu tarjoaa opiskelijoilleen opinto-ohjaajan, opintotoimiston, kansainvälisiä -, ura- ja IT-palveluita. Opinto-ohjaajat ohjaavat opiskelijoita opintojen suorittamiseen ja järjestämiseen liittyvissä kysymyksissä. Opintotoimiston palveluita voi hyödyntää muun muassa opintorekisteriotetta tai muita todistuksia tarvittaessa. Lisäksi opintotoimisto tiedottaa opiskelijoita ajankohtaisista aiheista. Kansainväliset palvelut on tarkoitettu opiskelu- tai harjoitteluvaihtoon ulkomaille lähtevien tueksi ja niille, jotka haluavat kansainvälistyä kotimaassaan. (Turun ammattikorkeakoulu 2013e.)

Lisäksi Turun ammattikorkeakoulun IB- koulutusohjelmassa tarjotaan opiskelijoille muita opiskelijapalveluita, kuten IT-, kirjasto-, terveydenhoito- ja ateriapalvelun. IT-palveluilla tarkoitetaan tietokoneiden käyttömahdollisuutta, korkeakoulun sisäisten tietojärjestelmien käyttöä, tietokonetukea sekä tulostusmahdollisuutta. (Turun ammattikorkeakoulu 2013e.) Tärkeää on myös mainita Turun ammattikorkeakoulun tarjoamat vapaavalintaiset opinnot, joista muun muassa Get Finternational-kurssi on todettu hyväksi ulkomaalaisille opiskelijoille. Se on Suomen kulttuuriin tutustuttava opintokokonaisuus. (Turun ammattikorkeakoulu 2013f.) Turun ammattikorkeakoulussa toimii ESN- järjestö, joka toteuttaa toimintaa Suomessa olevien vaihto-opiskelijoiden parissa. Vaikka järjestö on suunnattu lähinnä Erasmus-ohjelman opiskelijoille, toiminnassa ovat myös mukana muut kansainväliset opiskelijat. (International Exchange Erasmus Student Network 2013). Lisäksi ammattikorkeakoulun opiskelijayhdistykset järjestävät vapaa-ajan aktiviteetteja (Turun ammattikorkeakoulu 2013e).

Erityisesti korkeakoulun tutor-toiminta on tärkeää kansainvälisille opiskelijoille, sillä he saavat nimetyn tutorin opastamaan selviytymistä opiskelu- ja vapaaajalla. Tutor nimetään yleensä vanhempien opiskelijoiden joukosta. Lisäksi jokaiselle nimetään oma tutoropettaja. Tutortoimijat ohjaavat ja neuvovat ulko-

maalaisen opiskelijan kohdatessa haasteellisia tilanteita. (Turku University of Applied Sciences 2013g.)

4.2 Monikulttuurinen ohjaus korkeakoulussa

Ohjaus on tiedottamista ja neuvontaa. Tiedottamisessa asiakkaalle eli tutkimuksen kohderyhmää tarkastellessa maahanmuuttajalle annetaan tarvittavat tiedot tai ohjeistetaan käyttämään erilaisia tiedonlähteitä. Neuvonta on asiakkaan ohjeistamista ja näkökulmien vaihtoa asiakkaan ehdoilla. Siinä pyritään löytämään erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja asiakkaan tilanteeseen. Ohjauksen tavoitteena on auttaa asiakasta pohtimaan omaa tilannettaan ja löytämään itse ratkaisu. Ohjaajan tehtävä ei siis ole ratkaista tilannetta asiakkaan puolesta vaan auttaa päätöksenteossa. (Metsänen 2000, 189.) Ohjaustilannetta kuvaavat lisäksi seuraavat elementit: kuuntelu, dialogisuus ja kunnioitus. (Mandalios ym. 2011, 23–24.)

Ammattikorkeakoulussa ohjataan opiskelijoita opinnoissa, harjoittelussa ja urasuunnittelussa. Ohjaajina toimivat opetushenkilökunta ja koulun muut toimihenkilöt, kuten opinto-ohjaaja ja opintosihteeri. (Mandalios ym. 2011, 20–21.) Ulkomaalaisten opiskelijoiden haasteelliset tilanteet kulttuuriin sopeutuessa vaativat erilaista työtettä myös ammattikorkeakoulun työntekijöiltä, jotta ulkomaalaisten opiskelijoiden sopeutumisen haasteita voidaan keventää. Opettajat ja muut toimihenkilöt korkeakoulussa ovat tärkeitä ulkomaalaisten opiskelijoiden integroitumisprosessin edistäjiä, sillä heidän roolinsa on kasvattaa opiskelijoita. Kasvattamisessa on siis kyse arvojen ja käytäntöjen välittämisestä ja tavoitteena on ohjata sekä tukea opiskelijaa kohti itsenäistä toimijaa. Normaalien korkeakoulujen tukijärjestelmien lisäksi tulee ottaa huomioon, että maahanmuuttaja opiskelija saattaa tarvita henkilökohtaista ohjausta muissakin kuin opiskeluasioissa. (Lätti ym. 2012, 110–115.)

Ohjaustilanteet vaihtelevat asiakkaan taustasta ja tilanteista riippuen. Eri kulttuuritaustasta tulevan ihmisen ohjaaminen poikkeaa maan omien kansalaisten ohjaamisesta. Monikulttuurisessa ohjaamisessa esiin nousevat erityisesti kult-

tuurierot ja kielen ymmärtäminen. Eri kulttuuritaustasta tulevalla ihmisellä voi olla erilaiset käsitykset, arvot ja perinteet kuin valtaväestön kulttuurissa. Lisäksi maahanmuuttajalla saattaa olla heikko kansainvälinen tai suomen kielentaito. (Mandalios ym. 2011, 32–33.)

Monikulttuurista ohjaustyötä toteuttavan työntekijän tulee ottaa huomioon monikulttuurisen ohjaustilanteiden erityispiirteet. Työntekijältä edellytetään vahvan luottamuksen synnyttämistä maahanmuuttajan ja työntekijän välille, sillä maahanmuuttaja ei ole välttämättä tottunut viranomaisien kanssa toteutettavaan työhön. Lisäksi työntekijältä vaaditaan asiakkaan maailmankuvaan ja etniseen kulttuuriin perehtymistä asiakkaan avustuksella, jotta työntekijä lisää ymmärrystään maahanmuuttajan tavoista toimia. Kulttuurierojen ymmärtämisen kautta työntekijä pystyy ohjaamaan asiakasta uudessa maassa kunnioittaen asiakkaan etnistä kulttuuritaustaa. Tällöin puhutaankin usein työntekijän kulttuurisensitiivisyydestä. (Mandalios ym. 2011, 30–34.)

Ohjaajan tulee olla tietoinen omassa kulttuurissa ja työssään vaikuttavista tekijöistä. Suomessa toteutettavaan ohjaustyöhön liittyy vahvasti länsimaalainen tapa käyttäytyä, ajatella ja toteuttaa ohjaustyötä. Sen piirteitä on strukturoimaton ohjaustilanne, jossa viranomainen asettuu asiakkaan tasolle ja liikkeelle lähdetään asiakkaan ehdoilla. Lisäksi länsimaalainen tapa käyttäytyä, kuten itseilmaisuus vaikuttaa ohjaustyöhön. Ohjaajat ovat usein tottuneet siihen, että länsimaalaiset ilmaisevat tunteitaan avoimesti ja puhuvat jopa intiimeistäkin asioista ohjaustilanteessa. Myös länsimaissa korostuva yksilöllisyys vaikuttaa ohjaustilanteeseen. (Metsänen 2000, 185–190.)

Ulkomailta tullut henkilö ei välttämättä ymmärrä länsimaalaista ajattelutapaa, sillä joissain kulttuureissa voi korostua päinvastoin kollektiivisuus, häpeä intiimeistä asioista puhuttaessa ja tunteiden hallinnan ihannointi sekä viranomaisien auktoriteetti. Tällöin ohjaustilanteessa tulisi huomioida asiakkaan alkupeäinen kulttuuri ja siinä vallitsevat ajattelun sekä käyttäytymisen eri tavat. (Metsänen 2000, 185–190.)

Yleisen monikulttuurisen ohjaustietämyksen- ja kokemuksen lisäksi korkeakoulun henkilöstöllä tulisi olla kokemusta erityisesti ulkomaalaisten opiskelijoiden ohjaustilanteista. Useimmissa korkeakouluyksiköissä on omanlainen toimintajärjestelmä niin kuin Turun ammattikorkeakoulussakin. Toimintajärjestelmällä tarkoitetaan yhteistä järjestelmällistä yhteisiin sopimukseen perustuvaa systeemiä, jossa on sovittu korkeakoulun toimintatavat muun muassa ohjauskäytänteistä. Toimintajärjestelmä on siis luonut edellytykset toimiville ohjauskäytänteille. (Lairio ym. 2013, 268.)

Opiskelijoiden ohjaustilanteessa olisi hyvä ottaa huomioon, että opiskelija saa tietoa tulevasta opiskelumaasta ennen maahantuloa. Ennakotiedon avulla opiskelija osaa varautua tulevaan, mikä helpottaa uuteen maahan asettautumista. Lisäksi maahantulon tärkeitä ohjauksen vaiheita ovat alkuvaiheen orientaatio, kulttuurinen ohjaus ja sosiaalisten tilanteiden järjestäminen. Alkuvaiheen orientaatiolla tarkoitetaan opiskelijoiden maahantulon ensimmäisiä päiviä taikka viikkoja, jolloin opiskelijan olisi saatava riittävää ohjausta ja konkreettista alkuvaiheen hämmennyksen lieventämiseksi. Kulttuurishokkia voidaan lieventää myös kulttuurisen ohjauksen avulla. Siinä annetaan valmiuksia kohdata uusi kulttuuri kannustamalla sosiaaliseen vuorovaikutukseen, kielitaidon kartuttamiseen, lisäämällä tietoa uudesta kulttuurista ja tukemalla ongelmanratkaisukykyä. (Lairio ym. 2013, 258–263.)

Sosiaalisten kontaktien järjestäminen on myös tärkeää, jotta opiskelija voi muodostaa oman tukiverkoston, jonka avulla voi tutustua uuteen kulttuuriin ja vaihtaa sekä jakaa omia kokemuksia. Korkeakoulun olisi hyvä antaa mahdollisuus tutustua koulun henkilöstöön, jotta voidaan helpottaa opiskelijaa ottamaan puheeksi mahdollisia ongelmia. Henkilöstön puolestaan tulisi olla tietoisia opiskelijoiden ohjaus- ja neuvontapalveluista, jotta opiskelija voi saada ajoissa henkilökohtaista apua kohtaamaansa ongelmatilanteeseen. Lisäksi henkilöstön on hyvä pitää mielessä, että ulkomaalainen opiskelija saattaa tarvita ohjausta myös muissa kuin opiskeluun liittyvissä asioissa. (Lairio ym. 2013, 258–263.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät

Tutkimus on toimeksianto Turun ammattikorkeakoulun IB- koulutusohjelmasta. Toimeksiantajan tavoitteena on tutkimuksen avulla saada tietoa ulkomaalaisten opiskelijoiden integroitumisen kokemuksista ja integroitumista edistävästä kehittämisen tarpeista, joiden kautta IB- koulutusohjelmassa voidaan suunnitella integroitumista tukevaa toimintaa ja ohjausta.

Tutkimuksen tehtävänä on tarkastella ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kohtaamia haasteellisia tilanteita korkeakouluun ja Suomen yhteiskuntaan integroitumisessa, ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden vastaanottamaa tukea korkeakoululta ja muista lähteistä, lisätuen tarvetta korkeakoulussa ja Suomen yhteiskuntaan integroitumisessa kohdattuihin haasteisiin sekä tuoda ilmi opiskelijoiden kehittämis ehdotuksia korkeakoululle integroitumisen edistämiseksi. Korkeakouluun integroitumisella tarkoitetaan tutkimuksessa kaikkia niitä opiskeluun liittyviä tilanteita, jotka opiskelijat ovat kokeneet haasteellisiksi. Suomen yhteiskuntaan integroitumisessa puolestaan tarkastellaan kaikkia tilanteita, jotka on koettu haasteellisiksi uuteen maahan kotiuduttaessa.

Tutkimuksen avulla haetaan vastauksia seuraaviin tutkimustehtäviin:

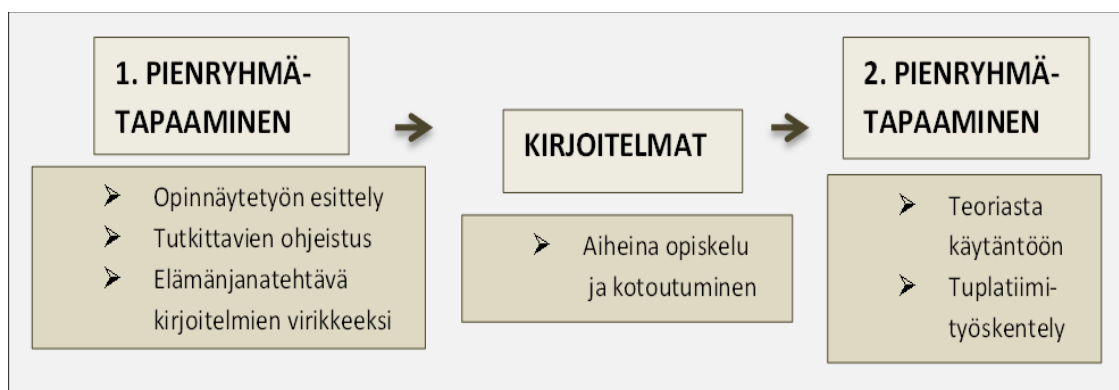
1. Mitkä asiat ovat haasteellisia ulkomaalaisille tutkinto-opiskelijoille korkeakouluun ja Suomen yhteiskuntaan integroitumisessa?
2. Minkälaista tukea ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat ovat saaneet ja millaista tukea he jäivät kaipaamaan korkeakoululta tai muilta tahoilta haasteisiin, joita he ovat kohdanneet korkeakouluun ja Suomen yhteiskuntaan integroituuksaan?
3. Millaisia asioita korkeakoulu voisi ottaa huomioon edistääkseen ulkomaalaisen tutkinto-opiskelijan integroitumista korkeakouluun ja Suomen yhteiskuntaan?

5.2 Aineistonhankintamenetelmät

Toteutin tutkimuksen kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, sillä olen kiinnostunut ihmisten kokemuksista ja havainnoista. Se on yksi laadullisen tutkimuksen tyypillisimpiä piirteitä (Hirsijärvi ym. 2009, 164). Laadullisessa tutkimuksessa korostuu siis kokemusperäinen lähestymistapa, joka määritellään myös empiiriseksi tutkimukseksi. Lisäksi laadullinen tutkimus sopii kyseiseen toimeksiantoon, koska aineistoa käytetään laadullisesti eikä määrällisesti kuten kvantitatiivisissa tutkimuksissa sekä käytössä on laadullisen tutkimuksen analysointi- ja tutkimusmenetelmät. (Eskola & Suoranta 2008, 13–15.)

Tutkimusmenetelmien valinnassa on tärkeää, että käytetty menetelmä palvelee tutkimuksen päämäärää. Tutkimusmenetelmä on tapa, jonka avulla havaintoja kerätään. (Eskola & Suoranta 2008, 85; Hirsijärvi ym. 2009, 183.) Perinteisesti yleisempinä tutkimusmenetelminä mainitaan muun muassa haastattelu, kysely ja havainnointi (Hirsijärvi ym. 2009, 183–185). Näiden lisäksi on alettu käyttämään myös dokumentteihin perustuvaa tutkimusta (Hirsijärvi ym. 2009, 217).

Hyödynnän tutkimuksen aineistonhankintamenetelminä kirjoitelmia sekä pienryhmätyöskentelyä. Esittelen seuraavaksi kirjoitelmien käytön, josta jatkan pienryhmätyöskentelyn kuvaamiseen. Havainnollistaakseni tutkimusta, loin kuvan tutkimuksen kulusta ja tutkimusmenetelmien käytöstä.

Kuva 1. Aineistonhankintamenetelmät ja tutkimuksen kulku.

Kirjoitelmat

Tutkimukseni ympäristönä on korkeakoulumaailma, joka loi puitteet kurssityyppisenä järjestettävään tutkimukseen. Tutkimukseen osallistujat osallistuivat tutkimukseen valitsemalla tutkimukseen osallistumisen vapaavalintaisiksi opinnoiksi. Edellytyksenä oli, että opiskelijat tuottaisivat jonkin kirjallisen dokumentin, kuten raportin tai oppimispäiväkirjan osallistumisestaan. Pohtiessani kirjallisten tuotosten tarkoitusta, päätin hyödyntää niitä tutkimuksen aineistonhankintamenetelminä.

Dokumenttien käyttö on aineistonhankintamenetelmä, jossa aineistona on kirjallista materiaalia (Tuomi & Sarajärvi 2009, 84). Erilaisten dokumenttien avulla tehty aineistonhankintamenetelmä on narratiivisen tutkimuksen piiriin kuuluva. Siinä hyödynnetään narratiiveja eli erilaisia kertomuksia ymmärtämisen välineenä. (Hirsijärvi ym. 2009, 218–219.) Tutkimuksen aineistona ovat eräänlaiset kertomukset eli ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kirjoitelmat, joissa on vastattu sarjaan spesifisiin kysymyksiin. Hirsijärvi ym. (2009, 219) mainitsevatkin, että kirjoitetut kertomukset voivat olla yhteen teemaan keskittyviä muisteluja. Tämänlaista tutkimusmenetelmää voisi kutsua muun muassa päiväkirjaksi, jossa voidaan hyödyntää spesifioituja kysymyksiä avoimella vastaustavalla (Hirsijärvi ym. 2009, 219).

Pienryhmätyöskentely

Käytän toisena tutkimuksen aineistonhankintamenetelmänä fokusryhmää, jota kutsun pienryhmätyöskentelyksi. Valitsin pienryhmätyöskentelyn tutkimusmenetelmäksi, sillä tarkoitukseni oli saada kirjoitelmien ohelle jokin menetelmä, jonka kirjoitelmilla saatavia tuloksia voisi täydentää. Fokusryhmää voidaankin hyödyntää tutkimuksessa, jossa on tarkoituksena saada esitietoa sekä ideoida ja tarkentaa tutkittavaa asiaa. Lisäksi se sopii täydentäväksi tutkimusmenetelmäksi. (Parviainen 2005, 53–55.)

Pienryhmätyöskentelyn tavoitteena on tavata tutkimukseen osallistujat ja kertoa heille tutkimuksesta sekä ohjeistaa heitä tulevissa kirjoitelmissa. Lisäksi tavoitteena on ideoida kehittämis ehdotuksia kirjoitelmien pohjalta nousseisiin ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kohtaamiin haasteisiin.

Usein fokusryhmässä käytetään ryhmähaastattelua, mutta se voi olla myös ohjattua ryhmäkeskustelua. Käytänkin tutkimuksessani ryhmäkeskustelua, jonka tukena hyödynnän tuplatiimi-menetelmän sovellusta tutkimustiedon saamiseksi. Sen avulla pienryhmätyöskentelyä saadaan strukturoitua, sillä fokusryhmää luonnehditaan puolistrukturoiduksi. (Parviainen 2005, 53; OK-opintokeskus 2013.)

Tuplatiimi-menetelmä on kolmivaiheinen ongelmanratkaisuprosessi, jota käytetään yleensä jonkin tietyn asian kehittämiseksi. Se muodostuu kolmesta vaiheesta: ongelmien analysoinnista, ideoinnista ja ratkaisusta. Kyseistä prosessia voidaan soveltaa tarpeen mukaan. Menetelmän vaiheita voidaan toteuttaa myös erikseen. Käytin viimeisen pienryhmätapaamisen pohjana Tuplatiimin runkoa, jota sovellan omiin taitoihini sopivaksi, sillä puhtaan Tuplatiimi-menetelmään perustuvaan työskentelyyn tarvitaan erillinen koulutus. (Leskelä 1992, 7-8,10.)

5.3 Tutkimuksen kulku

Lähestyin tutkimukseen osallistujia sähköpostin välityksellä lähettämällä esitietoa tutkimuksen aiheesta ja tarkoituksesta sekä kartoitin mahdollisia tutkimukseen kiinnostuneita osallistujia. Lähetin sähköpostia 1-3.-vuoden kansainvälisen liiketalouden ulkomaalaisille tutkinto-opiskelijoille. Tavoitteena oli saada tutkimukseen 6-10 kansainvälisen liiketalouden ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa, joista mahdollisimman moni olisi eri opintoasteilta. Lähettämäni sähköpostiin vastasi lopulta kahdeksan kiinnostunutta ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa, joiden kanssa sovimme ajankohdan pienryhmätapaamista varten.

Tutkittava kohdejoukko ei voi olla liian suuri, sillä aineiston läpikäymiseen kuluisi muuten kohtuuttoman paljon aikaa. Tulosten ei ole tarkoitus olla yleistettäviä vaan tärkeintä on tutkimuskohteen ymmärtäminen (Hirsijärvi ym. 2009, 182).

Kahdeksan ihmisen tutkimusjoukko on tarpeeksi kattava, sillä se minimoi mahdolliset poissaolojen aiheuttamat riskit. Se myös antaa mahdollisuuden analysoida aineistoa niin kauan kunnes se alkaa toistaa itseään eli kylläntymään (Hirsijärvi ym. 2009, 182).

Ensimmäisessä pienryhmätapaamisessa tapasin tutkimukseeni osallistujat, jotta voisin kertoa tarkemmin tutkimukseni tarkoituksesta kuten tutkimuksen tavoitteesta, tutkimustehtävistä, tutkijan ja tutkimukseen osallistuvien tehtävistä, oikeuksista sekä vastuusta. Lisäksi ohjeistin tutkittavia tulevia kirjoitelmia sekä viimeistä pienryhmätapaamista varten. Tutkimukseen osallistujat saivat myös kirjallisen version ensimmäisellä pienryhmätapaamisella läpikäydyistä asioista.

Lisäksi ensimmäisellä tapaamisella tutkimukseen osallistujat työstivät tulevien kirjoitelmien aiheita pienryhmässä viriketehtävän avulla, jotta tutkimusjoukko käsittää kotona tehtävien kirjoitelmien idean. Viriketehtävänä käytin elämäntarinatehtävää, jossa tutkittavat tarkastelevat elämäänsä opiskeluvuosien ajalta. Viriketehtävä oli tarkoitettu tutkimukseen osallistuvien muistin virkistämiseksi. Tapaaminen kesti noin tunnin verran. Ensimmäisen tapaamisen jälkeen tutkimusjoukolla oli kaksi viikkoa aikaa vastata kirjoitelmien kysymyksiin itsenäisesti kotona, jonka jälkeen näin tutkimusjoukkoa vielä kerran.

Tutkimukseen osallistuvat vastasivat kahteen kirjoitelmaan. Ensimmäisessä kirjoitelmassa ulkomaalaiset opiskelijat tarkastelevat korkeakouluun integroitumista. He vastasivat kirjoitelmassa kysymyksiin, joissa tarkastellaan heidän kohtaamiaan haasteita korkeakoulussa, saatua tukea korkeakoululta ja muilta tahoilta sekä tilanteita, joissa opiskelijat ovat kaivanneet lisätukea. Toisessa kirjoitelmassa ulkomaalaiset opiskelijat tarkastelivat suomen yhteiskuntaan integroitumista. He pohtivat kohtaamiaan haasteellisia asioita, saamaansa tukea korkeakoulusta ja muista lähteistä sekä kaipaamaansa lisätukea Suomessa olon aikana. (liite 1)

Kirjoitelmien jälkeen kutsuin opiskelijat viimeiseen pienryhmätapaamiseen, jonka tarkoituksena oli pohtia kehittämisenkohteita ja luoda kehittämis ehdotuksia Turun ammattikorkeakoulun kansainvälisen liiketalouden koulutusohjelmalle

ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden integroitumisen edistämiseksi. Tapaaminen kesti noin 1,5 tunnin verran. Viimeisessä pienryhmätapaamisessa tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin kahta asiaa: Mitä asioita Turun ammattikorkeakoulun IB- koulutusohjelmassa tulisi kehittää, jotta ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kohtaamia integroitumiseen liittyviä haasteellisia tilanteita voitaisiin helpottaa? Miten edellä mainittuja kehittämisenkohteita voitaisiin kehittää?

Kehittämisehdotuksien luomiseksi hyödynsin pienryhmätyöskentelyssä aiemmin esittelemääni Tuplatiimiksi kutsutun menetelmän sovellusta. Viimeisen pienryhmätapaamisemme runko oli kaksiosainen, sillä hyödynsimme tuplatiimityöskentelystä vain analyysi- ja ideointi vaiheet. Ensimmäiseksi tutkimusjoukko listasi paperille omat näkemykset, jonka jälkeen ne kirjoitettiin taululle. Ylöskirjaamisen jälkeen kävimme läpi lyhyen esittelykierroksen jokaisen ajatuksista.

Tuplatiimiin perustuvassa menetelmässä työskentelyn tuotoksena on kuvallista materiaalia eli tutkittavien kanssa yhdessä prosessoitu ajatuskartta kehittämisideoista. Kyseistä ajatuskarttaa kutsutaan Tuplatiimitauluksi (Leskelä 1992, 10), jota olen muokannut yksinkertaisemmaksi ja nimitän sitä tutkimuksessani ajatuskartaksi. Lisäksi tein tapaamisesta muistiinpanoja, jotta muistaisin jälkeenpäin, mitä ajatuskarttaan kirjoitetuilla asioilla tarkoitettiin.

Kaikki tutkimukseen osallistuvat eivät päässeet paikalle pienryhmätapaamisiin. Tapaamisten järjestäminen poissaolijoille osoittautui haasteelliseksi aikataulu- ja järjestelyiden vuoksi, joten poissaolleet korvasivat pienryhmätyöskentelyt kirjallisin tehtävinä. Ensimmäisen pienryhmätapaamisen kaksi poissaollutta tekivät viriketehtävän kirjallisena sekä kävivät sähköpostikeskustelua kanssani tutkimuksen tarkoituksesta ja mieltä askarruttavista asioista. Viimeisessä pienryhmätapaamisessa oli kolme poissaolijaa, jotka kirjoittivat kehittämisehdotukset kirjallisina.

5.4 Aineistoanalyysi

Analysoin tutkimuksessa jo valmiita dokumentteja, jolloin minulla ei mennyt aikaa aineiston auki kirjoittamiseen, sillä aineisto oli valmis analysoitavaksi sellai-

senaan. Analysoin kirjoitelmia ja viimeisen pienryhmätapaamisessa luotuja ajatuskarttoja sekä muistiinpanoja viimeisestä tapaamisesta. Kahdeksan tutkimukseen osallistuvaa ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa tuottivat 35 sivua kirjoitelmia. Lisäksi pienryhmätapaamisesta kerääntyi 2 ajatuskarttaa, 4 sivua tutkijan kirjoittamia muistiinpanoja sekä pienryhmätyöskentelyn kotona korvanneiden kirjallisia kehittämis ehdotuksia 3 sivua.

Analysoin tutkimuksen aineistoa teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla, sillä menettelytapa sopii laadullisen tutkimuksen analysointitavaksi. Siinä aineistosta poimitaan teoreettiseen viitekehykseen sopivia ilmaisuja. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 117.) Sisällönanalyysin avulla saadaan tiivistettyä, järjestettyä, sanallista ja ilmiötä ymmärtämään pyrkivää kuvattua aineistoa. Aineiston läpikäyminen ja tiivistäminen helpottaa oleellisen informaation löytymistä, minkä avulla johtopäätöksiä pystytään tekemään selkeästi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108). Miles ja Huberman (1994, Tuomen & Sarajärven 2009, 108 mukaan) kuvaavat analysointiprosessin sisältävän aineiston pelkistämisen, aineiston ryhmittelyn ja teoreettisten käsitteiden luomisen vaiheen.

Aineiston pelkistäminen on ensimmäinen vaihe teoriaohjaavassa sisällönanalyysissa. Siinä kirjoitelmista alleviivataan tutkimukselle olennaisimmat asiat eli tutkimustehtävän kysymyksiin vastaavat ilmaisut. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109.) Tutkijan tulee päättää, että otetaanko tarkastelun kohteeksi pelkät yksittäiset sanat vai kokonaiset lauseet tai useita lauseita (Polit & Hungler 1997; Burns & Grove 1997, Tuomen & Sarajärven 2009, 110 mukaan). Aloitin aineiston analysoinnin lukemalla tutkimuksen aineiston, josta päätin ottaa tarkastelun kohteeksi kokonaiset lauseet tutkimukseni aineistosta. Ensimmäisen vaiheen aikana myös alleviivasin tutkimuksen kannalta olennaisia eli tutkimustehtävien kannalta tärkeitä ilmaisuja.

Seuraavassa vaiheessa eli aineiston ryhmittelyssä yhdistetään samankaltaiset tutkimustehtäviin vastaavat ilmaukset yhdeksi ryhmäksi, jolle annetaan ilmaisuja kuvaava nimi. Prosessin toinen vaihe on osittain jo kolmatta vaihetta, sillä viimeisessä vaiheessa mahdollisesti yhdistellään samankaltaisia ryhmiä. Kolmas vaihe saattaa jäädä kokonaan pois analysointiprosessista. (Tuomi & Sarajärvi

2009, 110–112.) Toisessa analyysivaiheessa ryhmittelin samankaltaiset ilmaukset yhdeksi ryhmäksi, jonka nimesin ryhmää kuvaavalla sanalla. Kokosin myös yksittäiset ja toisistaan poikkeavat ilmaisut omaksi ryhmäksi. Analysointiprosessiani ei ollut erityisesti huomattavissa kolmatta vaihetta, koska sain jo toisen vaiheen aikana yhdistettyä samankaltaisia ryhmiä.

Analysointiprosessissa kootut ilmaukset kuvaavat aineistosta esille nousseita teemoja ja ne ovat liitettävissä tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 117). Analysointiprosessin aikana olen poiminut aineistosta ilmauksia, jotka ovat yhdistettävissä tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen. Analysointiprosessin jälkeen kirjoitin kokoamistani ryhmistä tiivistelmät, jotka kokosin loogisesti eteneväksi ja luettavaksi kokonaisuudeksi.

6 TULOKSET

6.1 Integroitumisen haasteet korkeakoulun ympäristössä

Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat kertovat haasteellisimmiksi asioiksi opiskelussa suomen kielen oppimisen, sosiaalisten suhteiden luomisen, lähiopetukseen perustuvat kurssit, uudenlaiset oppimistavat, ajankäytön ja monikulttuurisen oppimisympäristön sekä henkilöstön englanninkielen ymmärtämisen.

Suomen kielen opiskelu koetaan vaikeaksi ja suomen kielen kursseja koetaan olevan liian vähän tarjolla eritasoisille kielen opiskelijoille. Suurin osa ulkomalaisista tutkinto-opiskelijoista kokee suomen kielen oppimisen yhdeksi tärkeimmäksi integroitumisen tekijäksi, sillä sen avulla he pystyisivät kommunikoimaan enemmän suomalaisten kanssa ja heillä olisi paremmat mahdollisuudet hakea työ- tai harjoittelupaikkaa Suomesta.

-- native students always use Finnish to communicate, so sometimes it's hard to take part in. --. And for me, it's hard to find practical training, because most of them would like to employ the native students. (Foreign degree student 2.)

-- natiivit opiskelijat käyttävät aina suomen kieltä kommunikoitaessa, joten joskus on vaikeaa ottaa osaa siihen.--Ja minulle, se on vaikeaa löytää harjoittelupaikkaa, koska useimmat niistä haluavat työllistää natiivi opiskelijoita. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 2.)

--the degree programme is in English but Finnish language somehow affects the ability of communication with native people makes little difficult to communicate. (Foreign degree student 7.)

-- koulutusohjelma on englanniksi mutta suomen kieli vaikuttaa jotenkin kommunikointiin ja se tekee hieman vaikeaa kommunikoinnista natiivien ihmisten kanssa. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 7.)

Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden keskuudessa suomalaisiin tutustuminen mainitaan vaikeaksi sosiaalisten suhteiden luomisen näkökulmasta. He kirjoittavat, että sosiaalisia suhteita on kuitenkin helppo luoda muun muassa oman etnisen kulttuurin edustajien kanssa. Usein ulkomailta olevat ihmiset muodostavat tiiviin ryhmän samassa tilanteessa olevien kanssa, joka rajoittaa sosiaalisten suhteiden solmimista ja kosketusta uuden maan paikalliseen kulttuuriin sekä

ihmisiin. Lisäksi suomalaisten kommunikointityyli ja englanninkielenkäyttö saattaa luoda omat haasteensa ulkomaalaisen solmiessa sosiaalisia suhteita paikallisten kanssa. Useimmat suomalaiset osaavat hyvin englantia, mutta kynnyksen käyttämiseen nähdään suurena, jolloin tutustuminen suomalaisiin saattaa olla vaikeaa. (Matilainen 2012, 80–83.)

Tutkimukseen osallistujat mainitsevat lähiopetukseen perustuvan opetuksen haasteelliseksi, sillä mikäli kursseilla ei ole läsnä, niin poissaoloja on vaikeaa korvata. Poissaolot opinnoista voivat pidentää opiskeluaikaa ja vaikeuttaa oleskeluluvan saamista vähäisten opintopisteiden takia. Lisäksi tutkimukseen osallistuvat kokivat, että kursseille osallistumista on vaikeaa sovittaa yhteen työelämän kanssa. Erityisesti ajankäytön taidot koetaan puutteellisiksi, koska opiskelu on vapaamuotoisempaa ja joustavampaa sekä tapahtuu osittain myös itsenäisesti kotona, jolloin opiskelun sovittaminen vapaa-aikaan sekä työelämään vaatii ponnisteluja. Lisäksi hyppytuntien hyödyntäminen luo omat haasteensa ajankäytön suunnitteluun opiskelussa.

Korkeakoulun oppimisympäristöön totuttautuminen mainitaan myös haasteelliseksi, koska opiskelukulttuuri on hyvin erilaista verrattuna oman kotimaan opiskelukulttuuriin. Ulkomaalaiset opiskelijat mainitsevat suurimmiksi eroiksi Suomen opiskelukulttuurin ja oman maansa kulttuurin välillä opiskelun joustavuuden ja valinnan vapauden, oppimisen käytännönläheisyyden ja erilaiset oppimistavat, kuten ryhmä- ja projektityöt, esitelmät, itsenäiset tehtävät ja luennot. Lisäksi käytännön asiat, kuten oppimateriaalin hakeminen, opiskeluympäristön opiskelijapalveluiden ja luokkien löytäminen, lukujärjestyksien ja sähköisesti toimivan opiskelujärjestelmän MESSI:n ymmärtäminen koetaan vaikeiksi.

--the education system is more liberal--.(Foreign degree student 2.)

--opiskelusysteemi on vapaampi--.(Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 2.)

--, the study methods concentrate on practical. (Foreign degree student 5.)

--,opiskelumetodit keskittyvät käytäntöön. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 5.)

I had difficulties in understand the school environment. I was worried about how the school is run--. What are the timetables etc. I have difficulties finding the classrooms and other student offices. (Foreign degree student 3.)

Minulla oli vaikeuksia ymmärtää kouluympäristöä. Olin huolestunut siitä kuinka koulu toimii--. Mitkä ovat aikataulut jne. Minulla oli vaikeuksia löytää luokkahuoneita ja muita opintotoimistoja. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 3.)

Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat kertovat haasteelliseksi myös kohtaamansa kulttuurishokin totuttautuessaan monikulttuuriseen opiskeluympäristöön. He mainitsevat, että monikulttuuriseen ympäristöön integroituminen vaatii heiltä kykyä tulla toimeen erilaisten kulttuurien kanssa sekä kykyä selviytyä eri kulttuurierojen luomista ristiriidoista. Erityisesti kommunikointi eri kulttuuritaustaisten ihmisten kesken koetaan vaikeaksi. Myös kommunikointi henkilöstön kanssa on ulkomaalaisten opiskelijoiden mukaan haastavaa, sillä henkilöstön englanninkielen taidot koetaan puutteellisiksi, mikä tekee ymmärtämisestä vaikeampaa.

Because of the cultural diversity among the international students, it is difficult to communicate during the class or team discussions. (Foreign degree student 6.)

Kulttuurien monimuotoisuuden takia kansainvälisten opiskelijoiden keskuudessa on vaikeaa kommunikoida tunneilla tai tiimi keskusteluissa. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 6.)

-- some of Finnish teacher are not good at English, so some words they will use Finnish to explain on course, which will let me misunderstand sometimes. (Foreign degree student 2.)

-- jotkut suomalaiset opettajat eivät ole hyviä englanninkielessä, joten joskus he käyttävät suomalaisia sanoja kursseilla selittääkseen, mikä johtaa minut joskus väärinkäsityksiin. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 2.)

Vieraskielisen koulutusohjelman henkilöstöllä englanninkielentaito tulisi olla lähes oman äidinkielen tasoinen, jotta hän hallitsee oman alansa käsitteistöä ja pystyy kommunikoimaan sujuvasti vieraalla kielellä. Pelkkä hyvä englanninkielentaito ei kuitenkaan riitä, sillä opettajan on osattava toteuttaa opetusta opiskelijoiden englanninkielen tason mukaisesti. Opettaja saattaa ilmaista itseään englanniksi liian edistyneellä tasolla siihen nähden, että opiskelijoilla ei ole välttämättä vahvaa englanninkielentaitoa. Tämä lisää väärinymmärryksiä sekä vaikeuttaa ulkomaalaisen opiskelijan opetuksen ymmärtämistä. (Matilainen 2012, 84–85.) Lisäksi monikulttuurinen ympäristö luo omat haasteensa opetukselle. Monikulttuurisessa opetusympäristössä on haasteellista ottaa huomioon eri kulttuurien oppimiskäsityksiä, mikä saattaa lisätä ulkomaalaisten opiskelijoiden vaikeutta sopeutua opiskeluun. (Matilainen 2012, 80–81.)

6.2 Integroitumisen haasteet korkeakoulun ulkopuolisessa ympäristössä

Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat mainitsevat haasteellisiksi asioiksi korkeakoulun ulkopuolisessa ympäristössä työn saamisen, suomen kielen oppimisen, Suomen yhteiskuntaan totuttautumisen, byrokratian, kulttuurishokin, sään, ruuan ja koti-ikävä. Lisäksi sosiaalisten suhteiden solmiminen nähdään myös vaikeana ja osa opiskelijoista on kohdannut itseensä tai ympärillä oleviin ihmisiin kohdistuvaa rasismia.

Ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita puhuttaa työn saamisen vaikeus, mikä koetaan useamman tutkimukseen osallistuvan kesken yleisesti korkeakoulun elämän ulkopuolella yhdeksi tärkeimmäksi saavutukseksi. Työn saaminen koetaan tärkeäksi toimeentulon turvaamisen takia ja työn saamista pidetään myös tärkeänä yhteiskuntaan integroitavana tekijänä. Lisäksi suomen kielen oppiminen koetaan tärkeäksi, sillä se on vahvasti läsnä arjessa. Monen ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijan mielestä kieli on isossa roolissa sosiaalisten suhteiden luomisessa, työn saamisessa sekä informaation ymmärtämisessä. Suomen kielen puutteellisten taitojen takia koetaan, että saadaan liian vähän informaatiota vapaa-ajan aktiviteeteista sekä ympäristöstä löytyvistä asioista, kuten informaatiota sisältävistä tiekylteistä ja ilmoitustauluista.

--because of the language problem we do not get any other job which suits our education and knowledge. (Foreign degree student 7.)

--kieliongelman takia me emme saa mitään työtä mikä sopisi koulutukseemme ja tietämykseemme. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 7.)

-- the bulletin boards, the poster language that being used is always Finnish that makes me get less information of new activities. (Foreign degree student 2.)

--ilmoitustauluissa ja julisteissa käytetty kieli on aina suomen kieltä joka antaa minulle vähemmän informaatiota uusista aktiviteeteista. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 2.)

Suomen kielen taito on tärkeä työllistymisen edistäjä ja ulkomaalaisen työnhakijan kompastuskivi. Maahanmuuttajan työllistymisen edistäminen lähtee usein kielen oppimisesta. (Kurjenpuu 2012, 70–71.) Työn saamista pidetään yhtenä tärkeimpänä integraation edistäjänä, sillä sen avulla ulkomaalainen pääsee

osaksi yhteiskuntaa, saa arvostusta ja kokee myös taloudellisen elämän tyydyttävänä (Alitolppa-Niittamo 2005, 39).

Suomen yhteiskuntaan totuttautuminen ja yhteiskunnan järjestelmien ymmärtäminen koetaan vaikeaksi ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden keskuudessa. Tässä yhteydessä mainitaan haasteelliseksi arkielämään kuuluvien asioiden opettelu, kuten Suomen yhteiskunnan palveluiden löytäminen ja käyttäminen, yhteiskuntamme yleisesti hyväksyttävän käyttäytymisen opettelu, byrokratian ymmärtäminen ja terveyden huollon systeemin ymmärtäminen.

I would like to know more about where to find the information about how to live in Finland and some preferential policies for international students, because sometimes we got some news, and can't sure if it's correct and don't know where to find them. (Foreign degree student 2.)

Haluaisin tietää enemmän mistä löytää informaatiota kuinka elää Suomessa ja joitain suosituksia tahoista kansainvälisille opiskelijoille, koska joskus saamme joitain uutisia, ja emme voi olla varmoja ovatko ne oikein ja emme tiedä mistä löydämme ne. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 2.)

--everything is there but there is so less information regarding how to find them. (Foreign degree student 3.)

--Kaikkea on mutta on paljon vähemmän informaatiota siitä miten löytää ne. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 3.)

Lisäksi ulkomaalaiset opiskelijat kirjoittavat erilaisten perinteiden ja tapojen ymmärtämisen vaikeaksi. Myös Suomen säähän totuttautumisen kerrotaan olevan haastavaa, sillä kylmä sää koetaan masentavaksi ja se on joskus syy olla lähtemättä muun muassa korkeakoululle. Haasteelliseksi mainitaan myös suomalaisen ruokaan totuttautuminen, sillä se on erilaista heidän kotimaan ruokaan verrattuna. Yhteiskuntaan integroitumisen yhteydessä ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat mainitsevat kulttuurishokista, joka haastaa ja koettelee heidän voimavarojaan ja kykyjään selviytyä tavallisessa arjessa.

Integroitumisesta puhuttaessa, mainitaan myös kaipuu kotimaahan, johon ulkomaalaiset opiskelijat tosin kokevat saavansa lievitystä, sillä korkeakoulun ympäristöstä löytyy usein oman kulttuurin edustajia, joilla on tapana pitää huolta toisistaan. Sosiaalisten suhteiden luominen paikallisten ihmisten kanssa koe-

taan kuitenkin vaikeaksi. Suomessa asuvien paikallisten ihmisten mainitaan olevan hiljaisia, avuliaita ja ystävällisiä, mutta ystävystyminen on vaikeaa.

Jotkin tutkimukseen osallistuneet ulkomaalaiset opiskelijat ovat kohdanneet rasismia ympärillään. Heidän kirjoitelmissa mainitaan muun muassa, että jotkin ihmiset vihaavat ulkomaalaisia ilman syytä. Maahanmuuttajiin liitetään yhteiskunnassamme usein negatiivisia ajatuksia, joka saattaa luoda ulkomaalaiselle ulkopuolisuuden tunteita. Tunne toissijaisuudesta saattaa vaikeuttaa sopeutumista uuteen maahan. (Lätti ym. 2012, 104.)

6.3 Tuen saaminen ja tarve korkeakouluun sekä Suomen yhteiskuntaan integroiduttaessa

Suurin osa ulkomaalaisista tutkinto-opiskelijoista vastaa saaneensa tukea kohtaamiinsa haasteellisiin asioihin korkeakouluun integroitua korkeakoulun henkilökunnalta, joista eniten mainintoja saa tutor-opettajien antama tuki. Lisäksi kirjoitelmissa mainitaan, että tukea on saatu myös kirjastosta, internetistä, Turun ammattikorkeakoulun sähköisestä intranetistä MESSI:stä, Professional growth- opinnoista, Get Finternational- kurssista ja korkeakoulun järjestämästä innovaatio-seminaarista.

Professional growth-opinnoissa käsitellään ammatillista kasvua ja opiskelutekniikkaan liittyviä käytännön asioita, kuten ajanhallintaa ja opiskelutyyliä. Get Finternational- kurssi on korkeakoulun järjestämä opetusta lähinnä ulkomaalaisille opiskelijoille, missä tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin erilaisten tapahtumien ja aktiviteettien avulla. (Turun ammattikorkeakoulu 2013f.) Opiskelijat mainitsivat saaneensa tukea korkeakoululta koskien läsnäolon korvaamista, työharjoittelua, ajankäyttöä, henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimista, opiskeluluvan hakemisesta ja entisten opintojen hyväksilukua.

Kysyttäessä ulkomaalaisilta opiskelijoilta saamaansa tukea kohtaamiinsa haasteellisiin asioihin korkeakoulun ulkopuolisessa elämässä, olivat vastaukset vaihtelevia. Vastauksissa mainittiin, että korkeakoulu on tukenut heitä yleensäkin asiassa kuin asiassa kun taas osa tutkimukseen osallistuneista ei osannut sa-

noa, että missä ja miten korkeakoulun ulkopuolella olevissa haasteellisissa asioissa korkeakoulu voisi heitä tukea. Osa myös mainitsee, että ei koe tarvinneensa apua korkeakoulun ulkopuolella kohtaamiinsa haasteisiin. Ne opiskelijat, jotka mainitsivat saaneensa tukea kokemiinsa haasteellisiin asioihin korkeakoulun ulkopuolella, ovat saaneet tukea tutor-opettajalta ja -opiskelijoilta, kirjastosta, internetistä kuten kansainvälisten asioiden toimiston facebook-sivuilta ja Turun kaupungin järjestämältä suomi-kurssilta. Erityisesti ystäviltä saatu tuki korostuu vastauksissa.

I had my tutor who helped me a lot and other teachers-- (Foreign degree student 3.)

Minulla oli tuutori joka auttoi minua ja paljon muita opettajia. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 3.)

-- we have this unique culture of helping each other's in need and we are in touch with in our own community circle. (Foreign degree student 7.)

-- meillä on tämä ainutlaatuinen kulttuuri auttaa toisiamme tarvittaessa ja me olemme yhteyksissä omassa yhteisössämme. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 7.)

During the time living in Turku, I have got a lot of help from friends. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 5.)

Turussa asumisen aikana olen saanut paljon apua ystäviltäni. (Foreign degree student 5.)

Tutkimukseen osallistuneet ovat saaneet tukea ystäviltään kursseille ilmoittautumisessa, kurssitehtävien tekemiseen, tiedon hakuun ja sähköisen intranet MESSI:n käyttöön. Turun kaupungin suomi-kurssilta on haettu tukea suomen kielen opiskeluun. Yksi tutkimukseen opiskelijoista kertoi saaneensa tukea harjoitteluasioihin AIESEC- järjestöstä. Se on valmistuneiden korkeakoulu opiskelijoiden ylläpitämä järjestö, joka järjestä muun muassa kansainvälistymisen mahdollisuuksia korkeakoulu opiskelijoille. (AIESEC 2013.)

Sosiaalisen tuen merkitys integroitumisessa on merkittävä. Etenkin sosiaalisen tuen saaminen omilta kulttuurin edustajilta edistää sopeutumista, sillä samassa tilanteessa olevat maahanmuuttajat voivat jakaa sopeutumiseen liittyviä huolia yhdessä ja kokea ymmärrystä sekä kokea välittämisen tunteita. (Alitolppa-

Niittamo 1993, 184–185.) Maahanmuuttajat saavat tukea integroitumiseensa usein myös kolmannen sektorin toimijoilta, kuten järjestöiltä (Mikkonen 2005, 59). Kolmannen sektorin toimijat antavatkin usein mahdollisuuden sosiaaliseen verkostoitumiseen ja mielekkäisiin vapaa-ajan aktiviteetteihin osallistumiseen (Alitolppa-Niittamo 1993, 184).

Opiskelijat kirjoittivat vielä kaipaamastaan lisätuen tarpeesta haasteellisissa opiskeluihin liittyvissä tilanteissa. He mainitsevat vastauksissaan toivoneensa vielä lisää tukea työ- ja harjoittelupaikan saamiseksi, oleskeluluvan hakemiseen, oppimisympäristöön tutustumiseen, oppimistapoihin totuttautumiseen, poissaolojen välttämiseksi ja mahdollisten poissaolojen korvaamiseksi.

Tilanteita, joissa ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat olisivat kokeneet tarvitsevan- sa lisätukea korkeakoulun ulkopuolisessa elämässä liittyvät työn saamiseen, suomen kielen oppimiseen, byrokratian ymmärtämiseen, informaation lisäämiseen ja sosiaalisten suhteiden luomiseen. Kunnollisen työn löytämisen mainitaan olevan vaikeaa, koska tietoa mahdollisista ulkomaalaisia ottavista työpaikoista on vähän ja useimmissa työpaikoissa tarvitaan suomen kielen taitoa. Tässä yhteydessä ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat mainitsevat, että usein opinnoissa selviäminen koetaan haasteelliseksi, koska voimavarat menevät työn ja toimeentulon etsimiseen.

Ulkomaalaiset opiskelijat mainitsevat kohtaavansa byrokratiaa muun muassa oleskelulupa asioissa, milloin he kertovat kaivanneensa lisätukea korkeakoululta. Lisäksi ulkomaalaiset opiskelijat toivovat saavansa lisää informaatiota Suomessa elämisestä ja erityisesti siitä, mistä löytää erilaisia arkielämässä tarvittavia palveluita.

6.4 Pienryhmätyöskentelyn kehittämis ehdotukset

Kehittämisenkohteita pohdittaessa, eniten saivat mainintoja harjoittelu- ja työasiat, opiskelusuunnitelma, suomen kielen opiskelu ja henkilökunnan englannin kielen taidot. Lisäksi yksittäisiä mainintoja olivat tutor-toiminta, perehdytys terveydenhuoltoon, suomalaisiin tutustuminen ja korkeakoulun resurssit. Seuraa-

vaksi esittelen tarkemmin edellä mainittuja kehittämiskohteita sekä opiskelijoiden kehittämis ehdotuksia kyseisille aiheille.

Harjoittelu- ja työasiat herättivät eniten keskustelua opiskelijoiden keskuudessa. He kertovat toivovansa korkeakoulun tukea harjoittelu- ja työpaikkaa haettaessa, sillä he kertovat ulkomaalaisille opiskelijoille olevan vaikeaa löytää itse harjoittelu- ja työpaikkoja. Ongelmana mainittiin tietämättömyys eri alojen yrityksiä kohtaan. He toivovat, että korkeakoulu voisi toimia yhteistyössä alojen yritysten kanssa ja esitellä opiskelijoille mahdollisia harjoittelu- ja työpaikkoja. Esimerkkinä mainittiin, että korkeakoulu voisi ylläpitää listaa tai järjestää messutyyppisen esittelyn sopivista harjoittelu- ja työpaikoista. Erityisesti he haluaisivat lisää informaatiota yrityksistä, jotka työllistävät englanninkielisiä opiskelijoita. He toivisivat, että korkeakoulu kävisi tarkemmin läpi heidän koulutusalan työllistymismahdollisuuksia, jotta opiskelijat saisivat vahvemman kuvan tulevaisuudesta ja osaisivat suunnata mielenkiintoaan oikeaan suuntaan jo opiskeluiden aikana. Tällä hetkellä heille on epäselvää se, mihin he valmistuvat ja millaisia työllistymismahdollisuuksia heidän koulutuksellaan on.

Helping students for training with the links school has with various companies and informing students about possible list of companies in Finland. (Foreign degree student 3.)

Auttamalla opiskelijoita harjoitteluasioissa yhteyksien avulla joita koululla on lukuisien yritysten kanssa ja infoamalla opiskelijoita listaamalla mahdollisia yrityksiä Suomessa. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 3.)

Opiskelijat mainitsevat kehittämisen kohteeksi myös opiskelusuunnitelman. He toivovat saavansa suunnitella vapaammin ja joustavammin opintojaan. He haluaisivat vaihtoehtoja poissaolojen korvaamiseksi ja valita vapaammin opintokonnaisuuksia tai opintojen osia myös muilta vuosikursseilta. Mahdollisuus poissaolojen korvaamiseen ajoissa nähdään tärkeäksi, sillä he kertovat joutuvansa ongelmiin oleskeluluvan saamisessa mikäli opintopisteitä kertyy liian vähän. Lisäksi mainittiin, että he toivisivat saavansa suorittaa harjoittelun missä vaiheessa tahansa opintoja, mikä lisäisi heidän mahdollisuuksia lähteä kiinnostavaan vaihtokohteeseen ulkomaille.

Kieliasiat nousivat myös vahvasti esille pohdittaessa kehittämiskohteita ja -ehdotuksia. Suomen kielen oppimisen vaikeudet puhuttavat opiskelijoita ja he toivoisivat korkeakoulun panostavat enemmän suomen kielen opiskeluun. Opiskelijat ideoivat, että kyseeseen voisi tulla kurssien runsaampi järjestäminen eri taitotasojen mukaan ja suomen kielen verkko-opiskelu mahdollisuus esimerkiksi ennen Suomeen tulemistä. Koulutusohjelman opintotarjontaan kuuluvien suomen kielen kurssien lisäksi toivotaan siis laajempaa suomen kielen kurssitarjontaa.

Lisäksi korkeakoulun henkilöstön englanninkielentaidot puhuttavat opiskelijoita, sillä opetuksen seuraaminen ja asioiden ymmärtäminen on joskus vaikeaa heikkojen englanninkielentaitojen takia. Tässä yhteydessä mainitaan, että henkilökunnan englanninkielentaitoihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota, jotta opetuksen laatu ei kärsisi. Lisäksi he mainitsevat, että he kokevat epätasa-arvoista kohtelua, koska opiskeluympäristössä puhutaan joskus suomea opiskelutilanteissa, mikä saa tuntemaan olon ulkopuoliseksi. He toivovat henkilöstön näyttävän esimerkkiä ja rohkaisemaan enemmän englanninkielenkäyttöön.

Try to find ways that would not make us feel that because of language we are deprived of opportunities. (Foreign degree student 5.)

Yrittämällä löytää tapoja jotka eivät saa meitä tuntemaan siltä että kielen takia olemme menettäneet mahdollisuuksia. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 5.)

Lisäksi yksittäisiä mainintoja saivat käytännönasioihin perehdyttäminen, vapaa-ajan vietto mahdollisuus opiskeluympäristössä, sosiaalisten suhteiden luominen, tuntien aikataulutus ja opiskelija-tutor toiminta. Käytännön asioilla opiskelijat kertovat tarkoittavansa korkeakoulun tarjoamiin palveluihin ja mahdollisuuksiin perehdyttämistä sekä korkeakoulun ulkopuolella olevien vapaa-ajan vietto mahdollisuuksiin tutustuttamista. He toivovat ohjeistusta luokkien löytämiseksi, lukujärjestysten ymmärtämiseen sekä informaatiota opiskelijoille tarkoitettujen palveluiden ja opiskelijoita auttavien yhteyshenkilöiden löytämiseksi tarvittaessa.

Foreign students find hard to find some of the information and its sources like sometimes they have to go to some particular office and they don't have any idea where that office is. (Foreign degree student 8.)

Ulkomaalaisille opiskelijoille on vaikeaa löytää joitain informaatioita ja sen lähteitä kuten joskus heidän täytyy mennä johonkin tiettyyn toimistoon ja heillä ei ole mitään ideaa missä toimisto on. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 8.)

Ulkomaalaiset opiskelijat toivovat opiskeluympäristöstä kehitettävän enemmän vapaa-ajan viettoon sopivaksi. Tutkimukseen osallistuja mainitsee, että korkeakoulu voisi järjestää oppimisympäristöön myös vapaa-ajan vietto mahdollisuuksia, mihin hän on tottunut opiskellessaan omassa kotimaassaan.

-- there are no sports facilities like Basketball court, table tennis court, pool etc. here in Finland which is found in our country. Here students study and go to home. (Foreign degree student 6.)

-- täällä ei ole urheilumahdollisuuksia kuten koripallokenttää, pöytätennistä, allasta jne. mitkä meidän maastamme löytyy. Täällä opiskelijat opiskelevat ja menevät kotiin. (Ulkomaalainen tutkinto-opiskelija 6.)

Lisäksi he toivovat informaatiota korkeakoulun ulkopuolella olevista vapaa-ajan vietto mahdollisuuksista. Korkeakoulun toivotaan kiinnittävän huomiota myös sosiaalisten tilanteiden järjestämiseen, jotta sosiaalisia suhteita olisi helpompi solmia. Esimerkkinä sosiaalisen tilanteen järjestämisestä on opiskelijoiden mukaan muun muassa yhteinen hetki tietyn teeman puitteissa, kuten piknik. Korkeakoululta toivotaan myös yksilöllisempää sosiaalista tukea, johon henkilökohmainen tutor-toiminta voisi olla sopiva. Tällä hetkellä opiskelijat kokevat, että luokalle osoitetuilta yhteisiltä tutoreilta ei saa riittävästi henkilökohtaista neuvontaa.

Turun ammattikorkeakoulun IB- koulutusohjelman puutteelliset resurssit luokkien ja henkilöstön riittävydestä tuotiin esille ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden pohtiessa kehittämiskohteita. He kertovat, että tällä hetkellä tunteja on aamu- ja iltapäivisin, mikä tuo useaan päivään hyppytunteja. Opiskelua, vapaa-aikaa ja työtä on vaikeaa sovittaa yhteen, sillä opiskeluun tarvitsee käyttää aikaa iltaan asti. He toivovatkin, että tuntijärjestelyihin kiinnitettäisiin enemmän huomiota ja lisättäisiin opettajia sekä luokkahuoneiden käyttöä.

7 YHTEENVETO JA ARVIOINTI

7.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkijana olen pohtinut eettisyyttä ja luotettavuutta tutkimuksen eri vaiheissa, jotta tutkimuksesta tulisi mahdollisimman luotettava. Haluan valottaa tutkimuksen lukijalle tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden tekijöitä, sillä ne vaikuttavat suuresti tutkimuksen kulkuun ja tutkimustuloksiin.

Tutkimusta toteutettaessa tutkijan tulee huomioida oma vastuunsa tutkijana, jotka ovat myös tutkimuksen eettisyyden kannalta tärkeitä asioita. Eettiset kysymykset koskevat lähinnä tiedon hankintaa ja käyttöä. Eettisesti oikein toteutussa tutkimuksessa tulee ottaa huomioon, että tutkimukselle haetaan tarvittaessa tutkimuslupa, tutkittavia tiedotetaan heidän oikeuksistaan ja tutkimuksen tarkoituksesta. Tutkijan tulee siis olla tietoinen eettisyyteen vaikuttavista asioista, sillä tutkijan velvollisuus on valvoa niiden toteutuminen. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 128–129.) Tutkimuksessani olen varmistanut tutkimukseni toimeksiantajalta, ettei tutkimuslupaa tarvita, joten eettiset haasteet liittyvät tiedon hankintaan ja sen käyttöön.

Tutkijana olen huolehtinut, että tutkittavia on tiedotettu heidän oikeudestaan anonyymiuteen, vapaaehtoisuuteen ja he ovat saaneet tiedon tutkimuksen tarkoituksesta. Tiedottaminen tapahtui alkuvaiheessa sähköpostin välityksellä tutkimukseen osallistuvia hakiessani sekä pienryhmätapaamisen ensimmäisellä kerralla, jossa kävin asioita tutkittavien kanssa tarkemmin läpi. Tutkijana huolehdin, ettei keräämäni aineisto joudu ulkopuolisten käsiin tai opinnäytetyöni aineistossa tule esille tutkittavien henkilöllisyys. Olen sopinut aineiston hävittämisestä opinnäytetyöni toimeksiantajan kanssa sekä huolehtinut, ettei tekstissä mainita muun muassa tutkimukseen osallistuvien sukupuolta, ikää, kansallisuutta tai asuinpaikkaa. Olen myös varmistanut, että tutkittavilla on mahdollisuus ottaa yhteyttä tarvittaessa. Huolehdin siitä, että jokainen sai tutkijan yhteystiedot itselleen ja kysyin pienryhmätapaamisten aikana, että onko tutkittaville kysymyksiä tutkimuksesta.

Myös tutkimuksen luotettavuutta on hyvä tarkastella, sillä laadullisen tutkimuksen luotettavuutta tulee arvioida kaikissa tutkimuksen eri vaiheissa. Tutkimusta tehdessä arvioiminen tarkoittaa sitä, että tutkija pohtii valintojaan kriittisesti ja perustelee sekä kuvailee ne. Lisäksi tutkijan tulee kuvata mahdollisimman tarkasti tutkimuksen eri vaiheita. Näin lukija saa monipuolisen kuvan tutkimukseen vaikuttavista tekijöistä ja voi itse arvioida tutkimuksen luotettavuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 135–138.) Tutkimuksessa tehtyjen valintojen tulee siis muodostaa eheä kokonaisuus. (Aaltio & Puusa 2011, 158.)

Tutkimuksen luotettavuuden yhteydessä puhutaan usein tutkimuksen ja validiteetista. Validiteetissa on kyse siitä, että vastaavatko tutkimuskysymykset tutkittua ilmiötä ja miten tarkasti ilmiötä kuvaillaan. Tutkimuksessani olenkin pyrkinyt palaamaan tutkimuskysymysten ääreen, kun olen tehnyt niihin vaikuttavia valintoja. Luotettavuutta lisätäkseen olen pyrkinyt kuvaamaan tutkimukseni vaiheet mahdollisimman tarkasti, mikä lisää lukijan ymmärrystä ja vaikuttaa luotettavuuden arvioimiseen. (Aaltio & Puusa 2011, 154–156.)

Teorian käyttäminen tutkimuksessa lisää myös osaltaan tutkimuksen luotettavuutta. Se kiinnittää tutkimuksen suurempaan kontekstiin ja antaa kuvan ilmiön ajankohtaisesta tilanteesta. Lisäksi se perustelee tutkittavan ilmiön tärkeyttä. Teorian käytössä tutkijan tulee olla lähdekriittinen. (Aaltio & Puusa 2011, 158.) Tutkimukseni aiheesta oli vaikea löytää juuri tutkimuksen aiheelle sopivia lähteitä, joten jouduin käyttämään välillä melko vanhoja lähteitä. Olen kuitenkin mukaan pyrkinyt löytämään mahdollisimman tuoreita lähteitä ja kiinnittänyt huomiota käyttämieni lähteiden tekijöihin.

Tutkimusmenetelmien valintaan tulee myös kiinnittää huomiota. Menetelmien valintaan vaikuttaa se, mitä tutkitaan (Aaltio & Puusa 2011, Perttulan 1995, 160 mukaan). Tutkimusmenetelmien valinnassa olen pyrkinyt soveltamaan laadullisen tutkimuksen tutkimusmenetelmien käyttöä tutkimukselleni sopivaksi. Lisäksi luotettavuutta lisää useamman tutkimusmenetelmän käyttö (Tuomi & Sarajärvi 2004, 141), mihin olenkin pyrkinyt valitsemalla kaksi toisiaan täydentävää ja tarkentavaa tutkimusmenetelmää.

Tutkimuksen analysoinnin vaiheessa on otettava huomioon totuudenmukainen tutkittavan käsitysten kuvaaminen. Näin ollen analysointitapa on tärkeä työvaihe, jonka toteutuksen kulku pitää olla lukijan ymmärrettävissä. Lisäksi tutkijan tulee muotoilla tutkimuksen aineistosta tulleet ilmaukset sellaiseen sananmuotoon, joka kuvaa parhaiten tutkittavan käsitystä aiheesta. (Aaltio & Puusa 2011, 155; Hirsijärvi ym. 2009, 227.) Tutkimuksen aineisto oli englanninkielistä, joiden tulkinta oli oman kielitaitoni varassa, minkä koin välillä haasteelliseksi. Olen kuitenkin tavannut ennen tutkimusta eri kulttuureista tulevia ihmisiä ja tottunut tulkitsemaan eritasoisia englanninkielen käyttäjiä. Lisäksi tutkimuksen analysointivaiheessa ja tulosten auki kirjoittamisessa olen pitänyt ohjeenani suoran ja rehellisen tutkittavan käsityksen aiheesta.

Tärkeimpänäni tutkimuksen luotettavuutta lisäävänä tekijänä on mielestäni monipuolinen, kattava ja selkeä tutkimuksen eri valintojen ja vaiheiden kuvaaminen. Tärkeintä on kertoa tutkimuksesta riittävästi, jotta se antaa lukijalle käsityksen tutkimuksesta kokonaisuutena, jolloin lukija voi itse päätellä tutkimuksen luotettavuutta.

7.2 Tutkimuksen keskeiset tulokset

Tutkimuksen kautta kartoitettiin ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kokemuksia korkeakouluun ja Suomeen sopeutumisesta. Tutkimuskysymyksiä oli kolme ja niiden avulla oli tarkoitus selvittää ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden integroitumisprosessia. Tavoitteena oli, että korkeakoulu voisi vastata toiminnassaan ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden tarpeisiin ja lieventää integraatio-prosessissa kohdattuja haasteita.

Tutkimuksen ensimmäisenä tutkimustehtävän oli kartoittaa ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kohtaamia haasteellisia tilanteita korkeakoulun ympäristöön sekä Suomen yhteiskuntaan integroiduttaessa. Toisen tutkimustehtävän tarkoituksena oli selvittää millaista ja mistä lähteistä ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat ovat saaneet tukea sekä lisätuen tarvetta integroitumisessa kohdattuihin haasteisiin. Kolmantena tutkimustehtävänä oli selvittää ulkomaalaisten tutkinto-

opiskelijoiden kehittämis ehdotuksia korkeakoululle, jotta heidän kohtaamia integroitumisen haasteita voitaisiin tukea mahdollisimman hyvin.

Teoriaosuuden teokset, mitkä käsittelivät maahanmuuttajien integroitumista, kiinnittivät huomiota erityisesti kolmeen integroitumiseen liittyvään elementtiin. Niitä integroitumisprosessiin liittyviä elementtejä ovat muun muassa sosiaalisten suhteiden solmiminen, kielen oppiminen sekä työllistyminen ja yhteiskunnan tapoihin totuttautuminen. (Forsander ym. 2004, 205–209; Suokonautio 2008, 22–24; Rätty 2002, 179, 158–159). Tutkimuksen tuloksissa oli havaittavissa samankaltaisia integroitumisprosessiin vaikuttavia elementtejä.

Tutkimukseen osallistuneet ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat ovat nostaneet esille integroitumisen haasteita ja kehittämiskohteita pohtiessaan muun muassa työn saamisen vaikeuden, kielimuurin ja sosiaalisten suhteiden solmimisen vaikeuden. Lisäksi esille nousivat uuden maan kulttuurin ja yhteiskunnan tapoihin sekä toimintoihin totuttautuminen. Myös korkeakoulun opetuksen ja erilaiset oppimisen tavat nousivat esille integroitumisen haasteita ja integroitumisprosessin kehittämiskohteita pohdittaessa. Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat esittivät ongelmakohtiin myös erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja, joita korkeakoulu voisi toteuttaa ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden integroitumisprosessin helpottamiseksi.

Tutkimuksessa selvisi, että ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden tärkeimmät integroitumisprosessia tukevia tahot ovat korkeakoulu ja ystävät. Lisäksi he ovat vastaanottaneet tukea kirjastosta, internetistä, Turun kaupungin suomi-kurssilta, ja Turun ammattikorkeakoulun sähköisestä intranetistä MESSI:stä ja muutamilta kansainvälisille opiskelijoille suunnatuilta kursseilta. Yksittäisen maininnan sai myös korkeakouluopiskelijoiden ylläpitämä kansainvälistymisen mahdollisuuksia edistävä AEISAC- järjestön tuki.

7.3 Tutkimuksen hyöty ja jatkotutkimuksen aiheet

Tutkimuksen avulla kartoitettiin mielestäni melko kattavasti asioita, joiden kautta voitaisiin helpottaa ulkomaalaisen tutkinto-opiskelijan integroitumista korkeakou-

luun ja Suomen yhteiskuntaan. Tutkimustulokset auttavat Turun ammattikorkeakoulun kansainvälisen liiketalouden koulutusohjelmaa hahmottamaan ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden tuen tarpeita eri ympäristöissä. Mielestäni tutkimuksen tavoite saavutettiin, sillä vastausten avulla koulutusohjelma voi kiinnittää toiminnoissaan huomiota haasteellisiksi kohdattuihin asioihin ja puuttumalla ongelmakohtiin edistää opiskelijoidensa hyvinvointia.

Tutkimuksen avulla olen myös itse oppinut lisää. Näen sosionomin työn tärkeänä maahanmuuttajien integroitumista tukevana ja ohjaava roolina, mihin olen saanut tutkimuksen kautta lisää ymmärrystä. Tutkimuksen kautta sain tutkimuksellista näkökulmaa ja taitoja toteuttaa tutkimusta työelämässä. Tutkimuksen teoriaan perehtyessäni laajensin ymmärrystäni ulkomaalaisten opiskelijoiden integroitumiseen liittyvistä tekijöistä. Lisäksi sain tietoa monikulttuurisen ohjauksen erityispiirteistä. Tutkimukseni tulosten kautta lisäsin ymmärrystä siitä, miten empiirinen tieto kytkeytyy teoriaan. Olen vahvistanut ohjaamisosaaamistani sekä ymmärrystäni maahanmuuttajien tilanteesta ja heidän integroitumisprosessista.

Tutkimusta tehdessäni ja tulosten analysoinnin jälkeen olen pohtinut muutamia jatkotutkimuksen aiheita. Jatkotutkimus voisi olla luonteeltaan kehittämistehtävä, jolla kehitettäisiin jotain niistä osa-alueista, jotka ovat mainittu integroitumisen haasteiksi. Yhtenä esimerkkinä kehittämistehtävästä voisi olla ulkomaalaisille tutkinto-opiskelijoille suunnattujen tapahtumien järjestämistä, jossa olisi mahdollisuus vapaa-ajan viettoon sekä sosiaalisten suhteiden luomiseen.

Toinen jatkotutkimuksen aihe voisi olla auttamisverkoston kartoittaminen, sillä tulosten mukaan lähinnä korkeakoulu ja ystävät ovat tukeneet maahan asumaan ja opiskelemaan tullutta opiskelijaa. Olisi tärkeää, jos ulkomaalainen opiskelija voisi löytää auttamisverkoston ja mahdollisuuden osallistua sosiaaliin tapahtumiin myös korkeakoulun ulkopuolella. Tarkoitan tällä korkeakoulun ulkopuolisten ulkomaalaisille suunnattujen järjestöjen ja muiden tahojen kartoittamista. Auttamisverkoston laajentamiseksi jatkotutkimus voisi olla myös luonteeltaan kehittämistehtävä, jonka avulla voitaisiin aloittaa henkilökohtainen opiskelijatuutoritoiminta ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden tueksi.

LÄHTEET

Aaltio, I. & Puusa, A. 2011. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. Vantaa: Johtamistaidon opisto. Tarkista artikkeli, 153–166.

Aalto, P. 2003. Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat Suomen korkeakouluissa. Korkeakoulujen politiikat ja käytännöt. Helsinki: Kansainvälisen henkilövaihdon keskus (CIMO). Saatavissa myös

http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/15458_ulkomaiset_tutkinto-opiskelijat.pdf

Alitolppa-Niittamo, A. 2005. Maahanmuuttajataustaiset perheet ja hyvinvoinnin edellytykset. Teoksessa Alitolppa-Niittamo, A.; Söderling, I. & Fägel, S. (toim.) Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto, 37–50.

Alitolppa-Niittamo, A. 1993. Kun kulttuurit kohtaavat - matkaopas maahanmuuttajan kohtaamiseen ja kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen. Helsinki: Suomen mielenterveysseura.

Berry, J.W. 1997. Immigration, Acculturation and Adaption. Applied Psychology. Vol 46. No 1/2008, 5-68. Viitattu 30.9.2013. Saatavissa myös

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x/pdf>

Burns, N. & Grove, S.K. 1997. The practice of nursing research. Conduct, critique & utilization. Philadelphia. W.B. Saunders Company.

CIMO 2013. Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat Suomen korkeakouluissa. Kokonaismäärät 2001–2011. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. Viitattu 20.5.2013 <http://cimo.fi>>Näkökulmia kansainvälisyyteen>Tietoja ja tilastoja>opiskelijoiden liikkuvuus>Kokonaismäärät 2001–2011

Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 8. painos. Tampere: Vastapaino.

Faktaa Express 2012. Miten suomalainen korkeakoulutus tukee Suomeen integroitumista? No 2/2012. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. Saatavissa myös

http://cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/23281_faktaa_express_1_2012.pdf

Forsander, A.; Raunio, M.; Salmenhaara, P. & Helander, M. 2004. Sykettä ja suvaitsevaisuutta. Globaalin osaamisen kansalliset rajat. Helsinki: Suomen itsenäisyysrahaston julkaisusarja SIT-RA 262. Viitattu 30.6.2013. Saatavissa myös

<http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/d2eab0004a15415f9277f6b546fc4d01/sykeTAITTO.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=d2eab0004a15415f9277f6b546fc4d01>

Forsander, A. 2001. Etnisten ryhmien kohtaaminen. Teoksessa Forsander, A.; Ekholm, E.; Hautaniemi, P.; Abdullahi, A.; Kyntäjä, E. & Quoc Cuong, N. (toim.) Monietnisyys, yhteiskunta ja työ. Helsinki: Palmenia, 31–50.

Forsander, A.; Ekholm, E. & Saleh, R. 1994. Monietninen työ. Haaste ammattitaidolle. Täydennyskoulutusjulkaisuja 9. Helsinki: Helsingin yliopisto, Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.

Garam, I. 2009. Vieraskieliset tutkinto-ohjelmat Suomalaisissa korkeakouluissa. Tilastoja ja julkaisuja-sarja 2/2009. Helsinki: CIMO. Viitattu 30.6.2013. Saatavissa myös

http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/15435_vieraskieliset_tutkinnot_tiivis_faktaa.pdf

Hirsijärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

International exchange Erasmus student network 2013. Viitattu 3.8.2013.

<http://www.esn.org/content/what-esn>

Kivisik, K. & Nissilä, L. 2011. Taustaa. Teoksessa Kivisik, K.; Mentula, H. & Nissilä, L. (toim.) Opas aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen. Helsinki: Opetushallitus, 5-7.

Kokkonen, L. 2010. Pakolaisten vuorovaikutussuhteet: Keski-Suomeen muuttaneiden pakolaisten kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan ja kiinnittymisestään uuteen sosiaaliseen ympäristöön. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitos.

Korhonen, V. 2013. Kulttuurien kohtaaminen yhteiskunnallisena kysymyksenä. Korhonen, V. & Puukari, S. (toim.) Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus, 34–45.

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009–2015. 2009. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavissa myös

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm21.pdf>

Kurjenpuu, E. 2012. Kohti kaukaista keskiötä - maahanmuuttajien työllistymisen esteitä ja ongelmia. Teoksessa Metsänen R. & Nikander L. (toim.) Realistista aikuispedagogiikkaa monikulttuurisessa toimintaympäristössä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulun ammatillinen opettajakorkeakoulu, 69–78.

Lairio, M.; Puukari, S. & Taajamo, M. 2013. Kansainvälisten opiskelijoiden ohjaus korkeasteella. Teoksessa Korhonen, V. & Puukari, S. (toim.) Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus, 258–279.

Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386

Leskelä, P. 1992. Tuplatiimi. Ohjaajan opas. Vantaa: Innotiimi Oy.

Lätti, M.; Timonen, L. & Toivanen-Sevrjukova, K-M. 2012. Maahanmuuttajaopiskelija ammattikorkeakouluyhteisössä - Unelmia, uhkia vai utopioita? Teoksessa Hiltunen, S. Maahanmuuttajan matka suomalaiseen yhteiskuntaan. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, 100–122.

Maahanmuuttovirasto 2013. Keskeisiä maahanmuuttoon liittyviä termejä. Viitattu 30.4.2013 <http://www.migri.fi>Etusivu>Medialle>Sanasto>.

Mandalios, M.; Nummela, S.; Roininen, E. & Sipilä, J. 2011. Matkalla Suomessa. Maahanmuuttanut ohjauksella kotoutumaan. Helsinki: Helsingin aikuisopisto.

Matilainen, T. 2012. Englanniksi opettamisen haasteet. Teoksessa Metsänen R. & Nikander L. (toim.) Realistista aikuispedagogiikkaa monikulttuurisessa toimintaympäristössä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulun ammatillinen opettajakorkeakoulu, 79–89.

Metsänen, R. 2000. Monikulttuurinen ohjaus. Teoksessa Onnismaa, J.; Pasanen, H. & Spangar, T. (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2. Ohjauksen toimintakentät. Jyväskylä: PS-kustannus, 180–197.

Miles, M.B. & Huberman, A.M. 1994. Qualitative data analysis: an expanded sourcebook. Thousand Oaks: Sage publications.

Mikkonen, A. 2005. Työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat maahanmuuttajat: kokemuksia kotouttamistoiminnasta. Teoksessa Alitolppa-Niittamo, A.; Söderling, I. & Fågel, S. (toim.)

Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto, 53–68.

Oberg, K. 1960. Culture shock: Adjustments to new cultural environments. *Practical Anthropology* 4, 177–182.

Ok-opintokeskus 2013. Fokusryhmä. Viitattu 21.9.2013. <http://Ok-opintokeskus.fi>Julkaisut>Verkko-oppimateriaalit>Järjestöarvioinnin ilmansuuntia>Arvioinnin menetelmät ja työkalut>Fokusryhmä>

Parviainen, L. 2005. Fokusryhmät. Teoksessa Ovaska, S.; Aula, A. & Majaranta P. (toim.) Käytettävyydestä tutkimuksen menetelmät. Tampere: Tampereen yliopisto, Tietojenkäsittelytieteen laitos, 53–62. Viitattu 30.9.2013. Saatavissa myös <http://www.cs.uta.fi/usabsem/luvut/4-Parviainen.pdf>

Perttula, J. 1995. Kokemuksen tutkimuksen luotettavuudesta. *Kasvatus* 11, 39–46.

Pietilä, I. 2013. Uuteen kulttuuriin sopeutuminen oppimisprosessina. Teoksessa Korhonen, V. & Puukari, S. (toim.) Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus, 46-55.

Polit, D. F. & Hungler, B. P. 1997. *Nursing research. Principles and methods*. Philadelphia: JB Lippincott Company.

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi.

Suokonautio, J. 2008. Palapelin palat paikoilleen. Maahanmuuttajien kokemuksia kotoutuskoulutuksesta ja ehdotuksia sen kehittämiseksi. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö- Euroopan sosiaalirahasto.

Taajamo, M. 2005. Ulkomaalaiset opiskelijat Suomessa. Kokemuksia opiskelusta, oppimisesta, elämästä ja erilaisuudesta. Jyväskylä: Jyväskylän koulutuksen tutkimuslaitos.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

Turun ammattikorkeakoulu 2013a. Vieraskielinen AMK-tutkinto nuoret. Viitattu 27.10.2013. <http://www.turkuamk.fi>koulutustarjonta ja haku>vieraskielinen AMK-tutkinto nuoret>

Turun ammattikorkeakoulu 2013b. Esittely Viitattu 27.10.2013. <http://www.turkuamk.fi>esittely>

Turun ammattikorkeakoulu 2013c. Koulutustarjonta ja haku. Viitattu 27.10.2013. <http://turku.fi>turun ammattikorkeakoulu>koulutustarjonta ja haku>

Turun ammattikorkeakoulu 2013d. Projektit. Viitattu 11.2.2013 <http://www.turkuamk.fi>Optima>Hyvinvointipalvelut>Monkey>Monkey 2012>projektit>

Turun ammattikorkeakoulu 2013e. Opiskelu. Viitattu 26.6.2013 <http://www.turkuamk.fi>Opiskelu>

Turun ammattikorkeakoulu 2013f. Toteutussuunnitelmat. Viitattu 26.5.2013 <http://www.turkuamk.fi>SoleOPS>toteutussuunnitelmat>.

Turku University of Applied Sciences 2013g. Help to study. <http://turku.fi>Turku University of Applied Sciences >Faculties and Campuses » Salo Campus » Help to Study>

VALOA-hanke 2013. Viitattu 1.9.2013 <http://www.valoa-hanke.fi/Default.aspx?tabid=70>

Liite 1: Kirjoitelmien kysymykset

1. WRITING

Please, write down your experiences of following issues about the studies in Turku University of Applied Sciences. Answer under every title.

A) What has been the most challenging for you during your studies in University? Mention at least three most challenging things during your studies in University and describe those things that have been challenging for you.

B) Have you noticed things around you that have been challenging for foreign degree student during studies in University? Write down the situations that you have noticed around.

C) Have you got support from University to challenging studying issues? Describe what kind of support you have got.

D) Have you got support from other sources/people in challenging studying issues? Describe those sources and situations when you have got support from other sources.

E) Describe the situations when you have hoped to get more support.

2. WRITING

Please, write down your experiences of following issues about adapting to Finland. Answer under every title.

A) Describe which things in your life have been the most challenging for you while staying in Finland.

B) Have you noticed situations around you which have been challenging for foreign student while living in Finland? Describe situations that you have noticed.

(Jatkuu)

C) Have you been supported by Turku University of Applied Sciences in the issues that you have faced while living in Finland? Describe the situations in which you have got support to your life from the University.

D) Have you got support from other sources in challenging issues? Describe those sources and situations when you have got support from other sources to your life.

E) Describe the situations when you would have needed more support.